

Slovenski 7-8 čebelar

YU-ISSN-0350-46907
Letnik XCVI – Leto 1994

LETO 1873 – PRİČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

Slovenski čebelar

Št. 7-8 1. julij-avgust letnik 96

VSEBINA

Janez Mihelič: Uvodnik	193
Janez Mihelič: Sedemnajsto srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev je bilo letos v OŠ Savo Kladnik v Sevnici	194
Rok Borštnik: Čebelarstvo tekmovanje	199

PISMA UREDNIŠTVU

Pavel Zaletel: Slovesna čebelarska obleka, da ali ne?	200
Pavle Herbst: Otroci so risali in pisali o temi z naslovom »Zaščitimo okolje in čebele«	201
Milan Meglič: Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu	203

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Ivan Flac: Še nekaj o čebelarjenju Franca Kirarja	208
---	-----

IZ TUJE LITERATURE

Janez Mihelič: Svetovni trg z medom	210
Stephen Bambara: Zeliščni med	210
Stane Sajevec: Tehnološke lastnosti matic glede na njihovo starost	211
H. Shimanuki: Glivica <i>Ascosphaera Apis</i> preprečuje obe vrsti gnilobe čebelje zalege	212
M. Winston: Čeljustni feromon matice	213
C. Farrar: Nadzorovanje bolezni	214
Kristen Huckshorn: Ne skrbi, bodi dobre volje!	215
Jože Rihar: Novice iz čebelarskega sveta	216
KIS: Vzrejalci matic v letu 1994	217
Orel Srečko: To je moje zadnje predavanje	218

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Srečko Rupnik: Ptujška čebelarja sta prejela zlato in srebrno odličje Anton Janša Veterinarska pospeševalna služba: Ali že veste?	219
	220

OSMRTNICE
MALI OGLASI
OBVESTILA

CONTENTS

Janez Mihelič: Editorial	193
Janez Mihelič: The seventeenth meeting and competition of young beekeepers – this year held on the premises of the elementary school »Savo Kladnik« in Sevnica	194
Rok Borštnik: Beekeepers competition	199

LETTERS TO THE EDITOR

Pavel Zaletel: Ceremonial beekeeper's clothing – yes or no?	200
Pavle Herbst: Children drawing on the topic »Protecting the environment and the bees«	201
Milan Meglič: Beekeepers' tasks in July and August	203

EXPERIENCE OF OUR BEEKEEPERS

Ivan Flac: More on beekeeping of Franc Kirar	208
--	-----

TAKEN FROM FOREIGN LITERATURE

Janez Mihelič: World honey market	210
Stephen Bambara: Herb honey	210
Stane Sajevec: Technological properties of queens considering their age	211
H. Shimanuki: <i>Ascosphaera Apis</i> prevents American and European Foulbrood	212
M. Winston: Jaw phenomenon of queens	213
C. Farrar: Control of disease	214
Kristen Huckshorn: Don't worry, be happy!	215
Jože Rihar: News from the world of beekeepers	216
KIS: Queen-rearers in 1994	217
Orel Srečko: This is my last lecture	218

FROM THE SOCIETY LIFE

Srečko Rupnik: Beekeepers from Ptuj awarded the golden and the silver medal of Anton Janša	219
Veterinary assistance service: Are you acquainted?	220

OBITUARIES
ADS
INFORMATION

Slika na naslovni strani:

Z otvoritve srečanja in tekmovanja mladih čebelarjev v Sevnici in proslave 60 letnice ČD Sevnica. Za mikrofonom je predsednik ZČDS Marjan Skok. Foto: J. Mihelič

Plemenilna postaja v Kamniški Bistrici, ki jo vodi g. Franc Sitar. Letos je za prašenje matic malo lepega vremena. Foto: J. Mihelič

UVODNIK

O tem, da je čebelarstvo v Sloveniji zaradi neprodanih zalog medu in nizkih odkupnih cen v krizi, veliko pišejo tudi naši dnevni časopisi. Pravzaprav je to kar prav. Čebelarji moramo o naših težavah obveščati javnost, saj ima tudi javno mnenje precejšen vpliv na politiko, ki odloča o tem, ali bodo kakšno panogo podprli ali ne. Največji problem čebelarjev z večjim številom panjev je zdaj prodaja medu, saj se je odkup medu zaradi sproščene uvoza v zadnjih treh letih pri nas zelo zmanjšal. Prelevmani na uvožen med bodo verjetno ta uvoz nekoliko zavrlji, tako da bo učinek kmalu viden. Nekateri sicer menijo, da so prelevmani še prenizki in da zato ne bo pravega učinka. Ker Zveza nima možnosti neposredno vplivati na odkupovalce medu, si prizadevamo za pomoč države čebelarjem, da bi lažje prebrodili to krizno obdobje. Že nekaj mesecev se dogovarjamo z ministrstvom za ekonomske odnose, da bi čebelarjem omogočili nakup sladkorja brez prelevmanov. Pogajanja pa so zelo težavna in trda, saj država postavlja vedno nove pogoje, s katerimi želi zagotoviti pravilno in namensko uporabo sladkorja. Ministrstvo za ekonomske odnose še dopolnjuje predlog, tako da vlada še ni sprejela končne odločitve. Upajmo, da se bo to zgodilo pravočasno, torej še pred jesenjo, ko čebelarji potrebujemo sladkor.

Čebelarji moramo več storiti tudi za neposredno prodajo medu kupcem. Pri tem je zelo pomembna reklama. Tako lahko že samo obvestila o tem, kje je možno kupiti pristni domači med, vplivajo na prodajo medu. Številni čebelarji so potrdili, da se jim je prodaja na domu na ta način precej povečala, zlasti če živi čebelar ob prometni cesti ali pa ob takšni cesti obesi reklamni napis. Za obveščanje ljudi so pomembni tudi letaki. Smo pa čebelarji včasih tudi sami krivi, da čebelarjenje ni dovolj donosno. Pristni med, na katerega bi morali biti ponosni, prodajamo doma precej ceneje, kakor pa je cena uvoženega medu v trgovinah. Tudi takšno podcenjevanje pridelka vpliva na nedonosnost čebelarstva. Kupec se namreč zaveda, da je domači med boljši, zato je zanj pripravljen plačati več. Torej čebelarji, prenehajte s to prakso in začnite prodajati svoj kakovosten med na domu vsaj po enakih cenah kot trgovine manj kakovostnega uvoženega, če že ne po višjih, kakor to

počno čebelarji v Avstriji, Nemčiji in drugod. Z nizko ceno medu na domu namreč ne bomo občutno povečali prodaje, saj je strošek za nakup medu v družinskem proračunu zelo majhna postavka. Veliko kupcev pa zaradi nizke cene včasih celo podvomijo o kakovosti našega medu. Da ne bo podražitev naenkrat prevelika, lahko ceno povečujete tudi vsakih nekaj mesecev. Tako se bodo tudi kupci počasi privajali novim razmeram, kakor se jim moramo tudi čebelarji. Nove tržne razmere to zahtevajo od nas.

Želim vam dobro bero na koncu sezone in seveda uspešno prodajo letošnjega pridelka.

Urednik: Janez Mihelič

SEDEMNAJSTO SREČANJE IN TEKMOVANJE MLADIH ČEBELARJEV JE BILO LETOS V OŠ SAVO KLADNIK V SEVNICI

prof. JANEZ MIHELICH

Organizatorji letošnjega državnega srečanja in tekmovanja mladih čebelarjev so bili Čebelarstvo društvo Sevnica, Osnovna šola Savo Kladnik iz Sevnice in Zveza čebelarških društev Slovenije. Letos je bila prireditev že nekoliko prej, in to 23. aprila. Čebelarstvo društvo Sevnica se je že dalj časa pripravljalo na to prireditev, združili pa so jo s praznovanjem šestdesetletnice delovanja društva. Srečanje je potekalo pod geslom »Znanje, mladost, pomlad in radost v Sevnici«. S člani ČD Sevnica je tako praznoval tudi čebelarški naraščaj iz vse Slovenije.

Da so bile priprave na to veliko čebelarško prireditev sevnških čebelarjev res temeljite in uspešne, je dokazala rekordna udeležba mladih čebelarjev članov čebelarških krožkov z vseh koncev naše države,

saj se je udeležilo 107 ekip v vseh treh kategorijah in približno osemdeset mentorjev. Skupaj s številnimi gosti je bilo vseh udeležencev skoraj štiristo.

Srečanja mladih čebelarjev in praznovanja obletnice ČD Sevnica se je udeležilo tudi veliko uglednih gostov, med njimi minister za kmetijstvo in gozdarstvo dr. Jože Osterc (bil je tudi slavnostni govornik), predsednik ZČDS Marjan Skok, direktor Medexa Aleš Mižigoj, predstavnik Kmetijskega inštituta Slovenije dr. Janez Poklukar, čebelarji iz Ribnice pod vodstvom predsednika Ivana Gradiča, predstavnika občine Sevnica, veterinarja Olga Jurkošek in Hinko Maver ter predstavniki sosednjih čebelarških društev s prapori.

Po prihodu in prijavih tekmovalnih ekip so si mladi čebelarji že v avli šole ogledali

Pogled na goste in udeležence ob otvoritvi tekmovanja.

zanimivo čebelarstvo razstavo, ki so jo postavili sevniški čebelarji. Razstava je bila poučna, njena postavitve pa je zahtevala kar precej truda.

Organizatorji so skupaj z Zvezo čebelarstev Slovenije (kakor vsako leto je tudi letos poravnala stroške za prehrano udeležencev) pripravili za udeležence tekmovalno malico v šolski kuhinji. Nato so se vsi tekmovalci zbrali na šolskem igrišču, kjer je bilo vse pripravljeno za slovesen začetek tekmovanja. Tekmovalce, goste in mentorje je najprej pozdravil predsednik ČD Sevnica Janez Levstik ter jim zaželel prijetno bivanje med sevniškimi čebelarji in veliko uspeha na tekmovalnem. Poudaril je, da so takšna srečanja mladih zelo koristna, saj spodbujajo tekmovalni duh med mladimi. Nato je spregovorila ravnateljica sevniške osnovne šole Anica Pipan. »Vsi člani kolektiva šole in učenci, še posebno pa naši krožkarji, smo ponosni, da je naša šola gostiteljica državnega prvenstva mladih čebelarjev«, je povedala gospa ravnateljica ter se hkrati vsem zahvalila za številno udeležbo in jim zaželela veliko uspeha. Zahvalila se je tudi domačemu čebelarstvenemu društvu, še zlasti pa Viktorju Kladniku za sodelovanje in Franciju Maroltu za uspešno mentorsko delo v krožkih. Za njo je spregovoril predsednik komisije za izobraževanje in čebelarstveni naraščaj g. Anton Rozman. Poudaril je, da je zelo pomembno, da se otroci od čebel učijo marljivosti, medsebojnega sožitja brez zavisti in sovraštva ter zgledega družinskega življenja. To tekmovalstvo nadaljuje tudi 24 let staro tradicijo. Tedaj so se namreč prvič srečali mladi čebelarji v lovski koči Rinka nad Gotovljami v Savinjski dolini in tekmovali pod geslom »Pokaži kaj znaš o čebeli«. Naslednji govornik, predsednik Zveze Marjan Skok je čestital organizatorjem za dobro pripravo tekmovanja, mladim pa zaželel veliko uspehov v prihodnje.

Sledilo je razvrščanje ekip po razredih, kar so opravile učiteljice in tajnik ZČDS g. Milan Runtas. Med reševanjem pisnih testov so se v sejni sobi zbrali mentorji in vodstvo ZČDS. Sestanek mentorjev je vodil predsednik komisije za čebelarstveni naraščaj Anton Rozman, sodeloval pa je tudi pred-

Slavnostni govornik je bil minister za kmetijstvo in gozdarstvo dr. Jože Osterc. Foto: J. Mihelič

V imenu organizatorja pozdravlja mlade čebelarje predsednik ČD Sevnica g. Levstik.

Posvet mentorjev je vodil predsednik komisije za naraščaj in izobraževanje pri ZČDS g. Tone Rozman.

Predsednik ZČDS Marjan Skok je izročil najuspešnejšima mentorjema krožkov g. Minki Zupančič in Franciju Maroltu priložnostni darili.

Minister dr. Osterc se je na proslavo pripeljal po stari navadi v povorki z zapravljiščkom.

sednik ZČDS Marjan Skok. Mentorji so imeli nekaj pripomb na tehnično izvedbo tekmovanja. Nekaj so jih upoštevali že na tem tekmovanju, druge pa bo vodstvo ZČDS skušalo urediti do prihodnjega tekmovanja. Mentorji si želijo posodobljen priročnik ,vsako leto drugačne teste, jasna in nedvoumna vprašanja, vpogled v rešene teste po njihovi ocenitvi (to smo jim omogočili že to leto) ter priznanja za udeležbo na tekmovanju za vse ekipe. Predlagali so tudi, naj bi ceno priročnika za začetnike znižali na 300 SIT, da bi ga tako čimprej razprodali in se začeli pripravljati na novo izdajo.

Po tekmovanju je začela svoje delo komisija za ocenjevanje, vsi drugi udeleženci pa so odšli na prostor pred šolo. Tja je že prihajala slavnostna povorka. V njej so bili konjeniki z zastavami, zapravljišček, na katerem sta se peljala minister za kmetijstvo dr. Osterc ter naša znana čebelarica in mentorica mladih Minka Zupančič. Za njima pa so šli mladi čebelarji, praporščaki in godba na pihala iz Sevnice. Tako so tudi prebivalci Sevnice spoznali, da so se v njihovem mestu na državnem tekmovanju zbrali mladi čebelarji. Po končani povorki pa se je začelo praznovanje 60-letnice Čebelarkega društva Sevnica.

V uvodu proslave je spregovoril predsednik društva Janez Levstik. Slavnostni govornik je bil dr. Jože Osterc. Poudaril je, da ima čebelarstvo veliko tradicijo, iz katere lahko črpamo tudi danes in se po njej ravnamo. Čestital je sevniškim čebelarjem

Najsvečanejši del je bila razdelitev nagrad.

ob njihovem jubileju in tudi mladim čebelarjem zaželel čim več uspehov in veselja s čebelami. Za njim je spregovoril dr. Janez Poklukar s Kmetijskega inštituta Slovenije. Govoril o selekcijskem delu inštituta in o ciljih, ki jih skušajo doseči, vendar vedno znova ugotavljajo, da je narava tista, ki to delo opravlja najbolje. Mladim čebelarjem je nato spregovoril direktor Medexa Aleš Mižigoj. Govoril je predvsem o razmerah v čebelarstvu in tržnih odnosih, ki so zdaj aktualni. Poudaril je, da sta tako v svetu kot tudi pri nas v krizi čebelarstvo in prodaja čebeljih pridelkov in da cene čebeljih pridelkov padajo. Kljub temu si prizadevajo, da bi v danih razmerah storili tudi nekaj za naše čebelarstvo.

Nato sta predsednika ČD Sevnica in ČD Ribnica podpisala listino o prijateljstvu. Predsednik društva Janez Levstik je izročil priznanja najzaslužnejšim čebelarjem in sodelavcem društva. Izmenjali so si tudi dari-

Tajnik društva g. Kladnik je najstarejšemu še živečemu članu društva in ustanovnemu članu Francu Stoparju izročil odličje A.J. II. stopnje in naziv častni član.

la, zapel je pevski zbor iz Sevnice, praporščaki pa so prireditev okrasili s prapori.

Čebelarstvo društvo Sevnica se zelo trudi tudi za izboljšanje čebelje paše. Akcijo je začel že pokojni Franc Zagorc. V njegov spomin vsak čebelar vsaj en dan v letu sadi medovite rastline. Letos so brezplačno sadili čebelje drevo evodijo. Zelo prisrčno so počastili najstarejše čebelarje, med katerimi je bil tudi ustanovni član društva Franc Stopar.

Po slovesnosti so se mladi napotili na sevniški grad in v tovarno Lisca, gostje pa

Posavski mladi čebelarji z osvojenimi diplomami in nagradami ter mentorjem Francijem Maroltom so bili zopet najbolj uspešni.

Tudi za najmlajše je ostalo nekaj nagrad, ki so jih zbrali požrtvovalni organizatorji.

so skupaj z odlikovanci in organizatorji odšli na malico. Med tem je komisija že objavila izide tekmovanja, pred razglasitvijo pa so tudi za tekmovalce pripravili kosilo, lahko pa so si že ogledali rešene in ocenjene teste.

Tekmovanje so slovesno sklenili z razglasitvijo rezultatov in razdelitvijo nagrad. Nagrade za prve tri uvrščene ekipe v vseh kategorijah je prispevalo podjetje Medex iz Ljubljane, in sicer tako kot doslej AŽ panje, prašilčke in leseni pribor. ZČDS je vsem tekmovalcem podarila priročnik za čebelarške začetnike, mentorjem zmagovalnih ekip pa diplomu in knjižico o Antonu Žnideršiču. Vse ekipe so prejele diplomu za udeležbo, prve tri uvrščene pa diplome za uvrstitev. Praktične nagrade pa so dobile ekipe do petega mesta v vsaki skupini.

Organizator je vsakemu udeležencu izročil zavitek s panjsko končnico, majico z znakom srečanja, priročnik za čebelarje, bilten, turistični prospekt Sevnice in kalendarček s fotografijo čebelje brade Franca Marolta.

Izide tekmovanja so obdelali računalniško, tako da so bili hitro objavljeni. Pohvaliti moramo organizatorje, saj so se zelo potrudili, še posebno g. Viktor Kladnik in Janez Levstik ter ravnateljica šole gospa Anica Pipan. Vsem udeležencem bo srečanje in tekmovanje ostalo v zelo lepem spominu, predvsem zaradi dobre organizacije in gostoljubnih domačinov.

Prihodnje leto bo tekmovanje v Ravnah na Koroškem.

Objavljamo rezultate prvih deset najbolje uvrščenih ekip v vseh treh skupinah:

NIŽJA SKUPINA

Mesto	Šola oziroma krožek	Tekmovalca	Točke
1.	OŠ BOŠTANJ	MIHA PFEIFER, STANKO BRCE	29
2.	OŠ GORNJA RADGONA	TAMARA HARCAN, DANIEL DVANAJŠČEK	28
3.	OŠ OSKAR KOVAČIČ, Lavrica	IVO LIST, MARTINA PIRNAT	27
3.	OŠ KOPRIVNICA	BENJAMIN KOZOLE, MARIO MIRT	27
3.	OŠ BREŽICE	MARJAN NOVOSELC, UROŠ SATLER	27
6.	OŠ GUSTAV ŠILIH, ŠENTILJ	TJAŠA RAMŠAK, LIDIJA GLUŠIČ	26
6.	OŠ KERENČIČEVIH, PESNICA	MOJCA SERGO, DANIELA KLAS	26
6.	OŠ MOZIRJE	BOJAN LAZNIK, DOMINIK OBLAK	26
9.	ČD MLINŠEK, VELENJE	BARBARA OROZEL, MARTINA GLUŠIČ	25
9.	OŠ SEVNICA	MATEJ ZAKŠEK, BLAŽ JAGER	25

SREDNJA SKUPINA

Mesto	Šola oziroma krožek	Tekmovalca	Točke
1.	OŠ JURIJ DALMATIN, KRŠKO	PRIMOŽ STARC, LOJZI KERIN	57
1.	OŠ BOŠTANJ	ALEŠ MIRT, NINA PFEIFER	57
3.	OŠ SEVNICA	GORAZD ŠANTEJ, ANDREJ URBANČ	51
4.	OŠ DANILE KUMAR, LJUBLJ.	ROK ČEMAŽA, ROK KUNAVER	50
5.	OŠ DUŠAN FLIS, HOČE	ROK MEZGEC, MILOŠ KOSIČ	49
5.	OŠ BREŽICE	SEBASTJAN DROLC, MARJETKA KOVAČIČ	49
5.	OŠ MOZIRJE	SIMON ATENŠEK, MIHA FOŽIR	49
8.	OŠ MIKLAVŽ NA DRAV. POLJU	SIMON KARNER, ANDREJ BUDJA	48
9.	OŠ BLANCA	URŠKA IVKOVIČ, ALEŠ KOČNAK	46
9.	OŠ KOPRIVNICA	ANDREJ LUŽAR, BENO ZALOKAR	46

VIŠJA SKUPINA

Mesto	Šola oziroma krožek	Tekmovalca	Točke
1.	OŠ SEVNICA	ALEŠ STAROVEŠKI, ANDREJ GRILC	57
2.	OŠ BOŠTANJ	IZTOK FELICIJAN, ROBI GABRON	53
3.	OŠ RADEČE	ANDREJ KNAP, TOMAŽ SOTLAR	52
4.	ČD LOVRENC NA POH.	BENJAMIN ŠTAJNBAHER, PETER ZAUCER	51
5.	OŠ JURIJ DALMATIN, KRŠKO	MARTIN UMEK, MATEJ ŠOBA	50
6.	OŠ LESKOVEC	MARJAN PACEK, PETER MOLAN	46
7.	GIMNAZIJA VELENJE	ROK MAČEK, DIMITRIJ GRAČNER	45
7.	OŠ ŽIRI	JURE FILIPČ, PRIMOŽ MLINAR	45
7.	DVOJEZIČNA OŠ Prosenjakovci	DUŠAN BOČKOREC, MELITA PEILSCHMIDT	45
10.	OŠ BREŽICE	TATJANA CVETKO, GREGOR KOPINČ	43

ČEBELARSKO TEKMOVANJE

V soboto smo se mladi čebelarji z gospodom Matijo Jamnikom odpravili na čebelarško tekmovanje v Sevnico. Pot je bila dolga in naporna. Vsi se nismo počutili najbolje, vendar je bilo razpoloženje v kombiju odlično. Po prihodu v mesto smo se najprej prijavili na tekmovanje, nato pa so nam postregli z zajtrkom. Po okrepčilu smo se čebelarji iz vse Slovenije zbrali na šolskem igrišču. Po uvodu so tekmovalce razdelili v več skupin in v prostorih šole se je začelo tekmovanje. Po kakšni uri so tekmovalci končali reševanje testov in prišli ven. Prijazna učiteljica tamkajšnje šole je skrbela za nas. Potem so nam organizatorji dali na izbiro možnost za ogled tovarne, gradu ali igranje družabnih iger. Veliko skupin se je

odločilo za ogled gradu, med njimi tudi mi. Odšli smo z avtobusi. Na Sevniskem gradu so nas razdelili v dve skupini. Lepo ohranjen in obnovljen grad je zelo zanimiv. V grajskih sobah so zanimive razstave o zgodovini Sevnice. Po končanem ogledu smo se vrnili v šolo in dobili dobro kosilo. Sledila je razglasitev rezultatov. Vsi, tudi mi, smo se zadovoljni vračali domov. Seveda smo se med potjo ustavili v gostilni in se odžejali ter okrepčali. Po dolgem dnevu smo se naposled le vrnili domov, veseli, zadovoljni in utrujeni.

Rok Borštnik, 6. a
OŠ Primoža Trubarja
Velike Lašče

SLOVESNA ČEBELARSKA OBLEKA, DA ALI NE?

PAVEL ZALETEL

Deveta številka Slovenskega čebelarja iz leta 1991 je na naslovni strani objavila sliko moža, ki stoji pred čebelnjakom. To ne bi bilo nič posebnega, če mož ne bi bil v uniformi. Na notranji strani piše: »Stanko Abraham predstavlja svojo slovesno čebelarško obleko.« Bralec je takoj pomislil: »Čebelarška uniforma in še slovesna po vrhu? Pa saj čebelarji nimamo svoje uniforme, vsaj do danes še ne. Morda pa tega ne vem?«

Na 251. strani iste številke SČ je vse to na kratko pojasnil predsednik ZČD Ravne na Koroškem, gospod Jože Rednak: »Čebelar Stanko Abraham je svoje znanje in spretnost namenil oblikovanju SLOVESNE OBLEKE čebelarjev, ki vam jo danes že drugič predstavljamo. Namen predstavitve ni vsiljevanje določene ideje, ampak iskanje novega razpoznavnega simbola, npr. za praporščake. Čas bo predlog gospoda Stanka Abrahama sprejel ali zavrnil . . . « Pripis urednika k temu članku je bil pozitiven. Uniformo je priporočal posebno praporščakom.

Po vsem tem je bilo pričakovati, da se bo hitro razvila živahna polemika. Toda nič in zopet nič. Meseci so minevali eden za drugim, pa ni bil objavljen niti en sam članek o naši slovesni obleki. Žal je bil prvi članek, ki je le bežno omenil našo uniformo, osmrtnica Stanku Abrahamu v 12. številki Slovenskega čebelarja leta 1993.

Kaj je vzrok za vso to pasivnost?

Ko sem lani in leto prej predaval po Sloveniji, sem vedno sprožil tudi vprašanje naše čebelarške uniforme. Začudo so se povsod ogrevali zanjo. Kako lepo bi bilo videti, ko bi se na čebelarških shodih, srečanjih, konferencah pa tudi drugače srečevali v svojih slovesnih oblekah. Kako bolj

slovesno bi bilo videti, če bi en sam ali več praporščakov nastopilo v enotnih slovesnih oblekah. Bilo bi podobno, kot kadar v svojih uniformah natopijo rudarji, železničarji, gasilci, lovci . . . Res, zakaj ne bi naše pripadnosti čebelarstvu poudarili tudi z uniformo? Bila pa bi to tudi dobra reklama za prodajo čebeljih pridelkov. Da, prav zares!

Toda, takoj se je pojavil tudi cel kup pomislekov. Na primer: »Lahko je gasilec in lovce in seveda drugim, ki imajo tako lepe uniforme. Kaj pa mi čebelarji? Abrahamova uniforma res ni slaba, toda ni razpoznavna. Če bi v tej uniformi hodili po cesti, ali bi kdo sploh vedel, da gre za čebelarje? Vse drugače je z lovci. Samo, da vidiš moža v zeleni oziroma zelenorjavi uniformi, z značilnimi gumbi in morda še z racmanovimi krivci ali celo gamsovimi čopom za klobukom, ga ni, ki ne bi vedel, da je to lovška uniforma, človek v njej pa lovec. Blagor lovce. Kaj pa mi čebelarji, v sicer lepi, a povsem nerazpoznavni uniformi?«

Poglejmo vse to še z druge strani. Če lovci do danes še ne bi imeli svoje uniforme (čeprav jo imajo že nekaj 100 let, seveda z večjimi spremembami), pa bi v prav taki, kot jo imajo danes, hodili po cesti, kako bi vse gledalo za njimi. A ne zato, da bi občudovali obleko in moža v njej, ampak zato, da bi gledali tistega, ki se je tako čudno oblekel. Obleka bi bila za vse gledalce vse prej kot lepa, udobna in razpoznavna. Nihče ne bi vedel, da v njej tiči lovec, razen seveda, če bi imel na ramah puško. Vprašanje je tudi, kako bi se v uniformi počutil lovec. Pa poglejte, kako ponosno hodijo danes v svojih slovesnih oblekah lovci, rudarji . . . in kako občudujejo jih gledamo tudi mi.

Skoraj vsaka novost se težko uveljavi. Ko pa pride med ljudi, se hitro udomači.

Pomislimo samo na vseslovensko razpravljanje o novi denarni enoti, ki naj bi jo sprejeli za svojo. Predlogov je bilo veliko, eden boljši od drugega. Toda vsi niso bili sprejemljivi. Vsak predlagatelj je hvalil svoj predlog, češ da je najboljši in edino sprejemljiv. Predlogi drugih so pač bili nemogoči, slabi, nesprejemljivi. Tudi predlog za TOLAR smo povečini raztrgali. Posebna komisija pa je ta predlog sprejela in dobili smo ime za svoj denar. Kar spomnimo se, kako težko nam je šla v začetku ta beseda z jezika. Kaj pa danes? Danes primernosti ali neprimernosti besede tolar za našo denarno enoto sploh ne presojamo več. Trudimo se le za to, da bi tolarčkov imeli čim več. To vedo posebno tisti, ki so danes brez zaposlitve in so »čim več« že zdavnaj zamenjali za »vsaj nekaj«.

Če našo slovesno čebelarstvo obleko presodimo še s tega zornega kota in si še enkrat ogledamo obe sliki gospoda Abrahama, ugotovimo, da le ni tako slaba. Tudi če je ne bi popravili in dopolnili, bi bila čebelarjem lahko v ponos. Dogovoriti bi se bilo treba tudi za natančen odtenek barve in za vrsto tkanine. Seveda bi bilo najbolje, da bi vse podrobnosti določila komisija, ki bi jo morda ustanovili na Zvezi. Poskrbeti pa bi morala tudi za izdelavo nekaj tovrstnih vzorčnih oblek. Fotografije bi morale biti dostopne vsem družinam oziroma društvom, pa tudi posameznikom. Preden bi komisija začela delo, bi morala dobiti čim več predlogov od društev in posameznikov. Le na podlagi teh bi bilo mogoče sprejeti kroj, ki bi bil v ponos vsakemu nosilcu take

obleke kot tudi čebelarji organizaciji v celoti. Slovesna obleka bi morla biti enaka za vse člane čebelarstva, od člana družine do predsednika Zveze. Na obleki ne bi smelo biti nobenih popravkov ali dopolnil. Čeprav smo čebelarji zelo inovativni, npr. pri naših panjskih sistemih, tu ne bi smelo biti odstopanj. Da bi se naša slovesna obleka uveljavila, bi se moralo v začetku zanjo navdušiti vsaj 50 čebelarjev, nato pa bi se njena nošenja kmalu razširila. Za začetek pa bi bilo nujno:

- da bi jo nosili odborniki ZČD Slovenije,
- da bi jo nosili praporščaki vedno, kadar bi nastopali s praporom,
- da bi jo nosilo čim več predsednikov in odbornikov posameznih čebelarstevskih društin oziroma društev,
- da bi jo nosilo čim več posameznikov – čebelarjev.

Zavedati se moramo da bi, tako kot na primer lovska uniforma danes združuje »zeleno bratovščino« tudi naša uniforma združevala našo »medeno bratovščino«. Če pa se ta zamisel zdaj ne bi uspela uveljaviti, bi morali odkupiti uniformo gospoda Abrahama in jo dati v radovljiški muzej. To si gotovo zasluži, saj je tudi to delček zgodovine slovenskega čebelarstva.

Drage čebelarke in čebelarji!

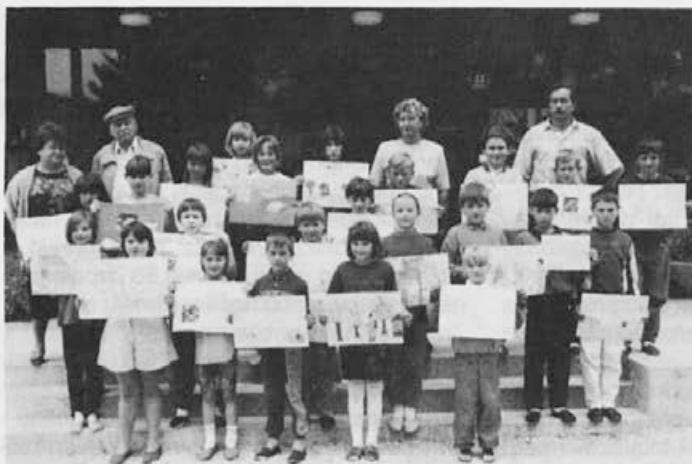
Prosim, da vse vaše zamisli, pripombe, nasvete, želje, zahtevke, graje ali pohvale v zvezi s člankom gospoda Rednaka ali v zvezi z mojim prispevkom pošljete na uredništvo Slovenskega čebelarja s pripisom »Za našo slovesno obleko«.

OTROCI SO RIŠALI IN PISALI O TEMI Z NASLOVOM »ZAŠČITIMO OKOLJE IN ČEBELE«

PAVLE HERBST

Uničevanje narave, okolja in čebel s strupenimi škropivi me je kot čebelarja spodbudilo pri zamisli, da bi pri reševanju tega problema lahko pomagali otroci kmetov, ki strupeno škropivo uporabljajo ob nepravem času, torej tedaj, ko so zunaj tako čebele kot otroci.

V sodelovanju s čebelarstvom Krka in s privolitvijo ravnateljice centralne osnovne šole Ivančna Gorica sem se dogovoril z ravnateljki podružničnih osnovnih šol Muljava, Krka, Zagradec in Ambrus, da bodo učenci na teh šolah risali in pisali o temi z naslovom »Zaščitimo okolje in čebele«.

*Najboljši razred OŠ Zagradec z učitelji in mentorjem čebelarjem Pavlom Herb-
stom*

le«. Na teh štirih šolah je od 1. do 4. razreda skupaj 198 učencev.

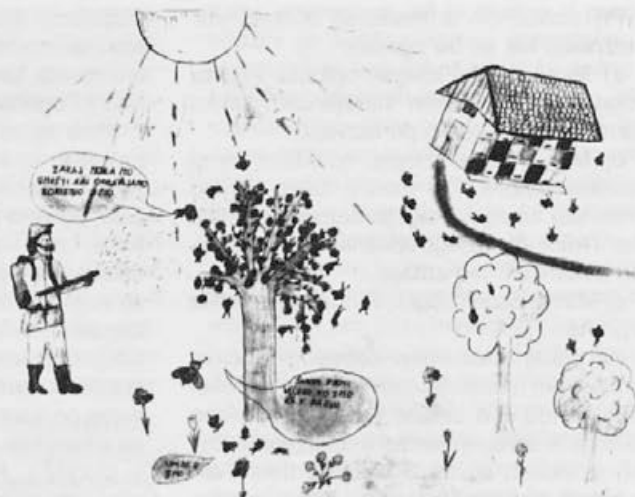
Preden pa so otroci risali risbe, sem obiskal vse razrede omenjenih šol in otrokom pojasnil pomen in cilj dela. Tako so otroci v risbah prikazali uničevanje narave, čebel, otrok in celo odraslih, ki velikokrat škropijo s hudimi strupi brez zaščitnih sredstev. Slike naj bi s svojo izpovednostjo takšno početje preprečevale. Dogovorili smo se, da bodo risbe pokazali tudi svojim staršem, nekatere pa razstavili na javnih mestih.

Učenci so risali med prvomajskimi prazniki. Ko smo z učitelji pregledali risbe, smo ugotovili, da so se otroci zelo potrudili, saj so bile njihove slike zelo lepe in domiselne,

tako da je akcija v celoti uspela. V vseh štirih šolah so otroci narisali 172 risb. Vodstva šol so izbrala tudi najbolj domiselne, in sicer v šoli Zagradec 24 risb, v šoli Muljava 21 risb, v šoli Krka 21 in v šoli Ambrus 18 risb. Učenci, avtorji najboljših risb iz vseh štirih šol, so prejeli od Čebelar-skega društva »KRKA« tudi nagrado – kozarec medu in značko Zveze čebelar-skih društev Slovenije, podružnični šoli Zagradec in Ambrus, katerih učenci so pokazali največjo prizadevnost pri risanju, pa sta prejeli posebno priznanje Zveze čebelar-skih društev Slovenije. Tudi vsi drugi učenci, ki so risali, niso ostali praznih rok, saj so prejeli značke, čebelar-ske brošure in čebelar-ske koledarje, ki jih je podarila

Druga najbolj prizadevna šola in seveda njeni učenci s svojimi risbami je bila OŠ Ambrus.

Prvonagrajena slika po izboru posebne komisije ZČDS.

Zveza čebelarških društev Slovenije. Med za nagrade pa so darovali čebelarji ČD Krka. Priznanja in nagrade smo učencem podarili člani ČD Krka: organizator Ivan Rošelj, tajnik društva Pavle Herbst, blagajnik Franc Plut in čebelar Zaletel. Z vodstvi šol smo se dogovorili, da bodo otroci pisali o tej temi tudi spise, tako da bodo otroci še bolj razmišljali o varstvu narave in zaščiti čebel. Svoja razmišljanja prenašajo tudi na

svoje starše in druge ljudi, saj so otroške risbe razstavljene tudi v trgovinah in zadru-gah. Čebelarji člani ČD Krka menimo, da nam je uspelo doseči svoj cilj: vsaj nekoliko smo osvestili mlade in starejše, da moramo paziti na čebele in naravo, če hočemo tudi sami preživeti. To naj bo izziv tudi za druga čebelarska društva in šole po Sloveniji, zlasti pa za mlade krožkarje.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V JULIJU IN AVGUSTU

MILAN MEGLIČ

Zelo redko se zgodi, da na Gorenjskem točimo zares čisti sortni med, npr. smreko-vega. Vedno je v njem več ali manj primesi drugih medov. V času medenja smreke, katerega začetek označi cvetenje bezga, čebele nabirajo medičino tudi na drugih rastlinah. Mešana sestava gozda nam daje gozdni med, vendar je ta pri nas še premalo cenjen. Gozd, planinski travnik, gozdna podrast nam dajejo kakovosten med. Človek tu še ni toliko oskrnil narave kot na nižinskih poljih, kjer je s pretirano uporabo strupov poleg plevelov uničil tudi življenje nešteto drugih živali. Zato zadnje čase čebelarji bežijo z intenzivno obdelanih območij na območja z manj intenzivnim kmetijstvom in v gozdove.

Dinamično spreminjanje števila čebeljih družin:

Uspešno smo npr. prezimili 20 čebeljih družin in pet rezervnih. Junija in julija naredimo še 10 narejencev. Konec julija in avgusta jih združujemo. Izločamo stare matice, tako da imamo za zimo znova pripravljenih 20 čebeljih družin in pet rezervnih.

Preverjanje kakovosti letošnjih matic je zelo pomembno opravilo. Ne ugotavljamo samo, ali matica zalega ali ne, ampak ugotavljamo tudi kakovost zalege. Ta mora biti lepo strnjena. Če pri kontrolnem pregledu ugotovimo presledkasto zalego ipd., družino znova pregledamo čez en teden. Če je stanje nespremenjeno, matica ni več dobra, zato jo zamenjamo.

Nadzor narejencev: Nadzorujemo razvoj, in če ni paše, dodamo meden sat ali sladkorno raztopino, lahko tudi pogačo, tako da se bo narejenec čim prej razvil.

Pri narejencih z matičniki obstaja več možnosti, kaj se bo zgodilo:

a) Matica se je izlegla, oplodila in zdaj dobro zalega. Takim narejencem lahko samo še pomagamo pri razvoju.

b) Matica se je izlegla, oploditev pa ni povsem gotova, ker matica zalega samo trotovsko zalego. Takega narejenca uničimo. Trotovsko zalego spoznamo po izbočenih pokrovcih nad zalego.

c) Matica se je izlegla, vendar se ni vrnila s prahe.

Po nekaj dneh želijo čebele z močnim krmljenjem manjšega števila izbranih čebel ohraniti roj. Te čebele pa so neoplojene samice in zalegajo samo neoplojena jajčeca, iz katerih se izležejo samo troti. Tem čebelam pravimo trotovske. Take družine pa ni lahko rešiti.

1. Če je družina zelo močna in so trotovske šele začele zalegati, skušamo rešiti družino z dodanim zrelim matičnikom (pokriti matičnik).

2. Najbolj zanesljiv način je, da vse sate izvlečemo, v panj pa nato vstavimo rezervno družino z matico. Nato sate, ki smo jih odvzeli iz trotovega panja, postavimo nekoliko stran od čebelnjaka v travo. Čebele si bodo počasi sprosile vstop v stari panj. Zanimivo je, da so te čebele bolj napadalne od drugih (kadar otresamo satje), kakor da se ne bi strinjale s čebelarjevim posegom, ker jih rešuje propada.

Pregledovanje izrojencev in družin, ki smo jim odvzeli staro ali slabo matico in dodali matičnik. Če ugotovite, da se je matica na prahi izgubila, dodajte osiroteli družini celotno rezervno družinico. Iz sredine plodišča odstranite toliko satov, da boste na njihovo mesto lahko dali rezervno družinico. Pri tem naj matica, če je le mogoče, zaradi varnosti ne bo na stranškem satu.

Skrb, da vse matice dobro zalegajo: Slabe matice odstranimo. Vsako leto sam zamenjam približno dve tretjini matic z letošnjimi. Približno tretjino matic, ki so se izkazale kot dobri medarji, ohranim še eno čebelarstvo sezono. Pri tem pazim le na to, da čebel ne zazimim z maticami, starejšimi od dveh let. Tako bom letos zazimil družine s tretjino matic iz leta 1993 in z dvema

tretjinama letošnjih. Vmes bo morda tudi kakšna matica še iz leta 1992, vendar le kot izjema, ker se je izkazala za zelo dobro. Vse to ugotavljam iz zapiskov.

Skrb za mlado lepo satje: Pri vsakem pregledu iz sredine gnezda izločamo starejše in slabo zgrajene mlade sate. V tem času poneha gradilni nagon (razen ob dobri paši), zato izločimo iz gnezda tudi vse neizdelane sate. Za uspešno prezimovanje so najboljši že nekajkrat zaleženi sati. Že avgusta mora biti gnezdo pripravljeno za zimo. Od tedaj v gnezdo ne posegamo več, čebelam damo čas, da si gnezdo uredijo same po naravnem zakonu. Količina zalege se zmanjšuje, povečuje pa se zaloga medu v plodišču. Kot smo spomladi opazovali elipsasto širjenje zalege s sata na sat, tako lahko zdaj opazujemo, kako se podobno, vendar v obratni smeri, zmanjšuje količina zalege in povečuje količina rezervne hrane.

Nevestni čebelar pri delu poškoduje veliko čebel. V nevarnosti je tudi matica. Slaba lastnost AŽ panja je tudi, da za določen poseg porabimo toliko več časa, kolikor močnejša je družina. Če hočemo preprečiti poškodbe čebel, moramo delati počasneje. Na primer: Iz zelo polnega plodišča vzamemo npr. sat. Čebele poškodujemo že pri izvlačenju (zlasti kadar je vse obzidano z voskom). Na izpraznjenem mestu se nato naberejo čebele, zlasti v kotih in spredaj. Ko vračamo sat na prejšnje mesto, moramo delati z občutkom, da ne mečkamo čebel: sat potiskamo v gnezdo počasi, morda celo s kratkimi presledki, da se čebele razlezejo po satu oziroma umikajo na drugo mesto, to pa nam seveda vzame veliko časa. Če nismo dovolj previdni, lahko pri žrelu opazujemo, kako čebele iznašajo poškodovane in mrtve sovrstnice iz panja. Kruto rečeno, »mesarjenje« ni odlika čebelarja. Pri čebelarjenju z nakladnim panjem je ta problem manjši. Pri pregledih družin v nakladnih panjih oziroma pri razmiku satov v teh panjih hitreje in natančneje ugotovimo stanje v gnezdu. Satov ni treba niti izvleči. Če celo naklado nekoliko dvignemo in pogledamo od spodaj, vidimo družino v celoti. Skratka, pri pregledih so poškodbe čebel občutno manjše, poleg tega pa vsak poseg opravimo dosti hitreje.

Da je to tako, vem iz svojih lastnih izkušenj, saj sem hkrati čebelaril v AŽ in nakladnih LR panjih. Za isto opravilo, npr. za spomladanski pregled, širjenje gnezda, pridobivanje mlečka itd., sem porabil pri nakladnih LR panjih občutno manj časa in še čebel nisem poškodoval, kar me je pri nujno potrebnem opravlilu ob pomanjkanju časa pri AŽ panjih zlasti bolelo. Za ljubiteljske čebelarje, teh pa je v Sloveniji večina, problem porabe časa ni tako žgoč, saj ti čebelarji gojijo čebele zaradi veselja, zato ne računajo, koliko časa po nepotrebnem porabijo za posamezne čebelarske posege.

Izgon trotov. Konec rojilnega razpoloženja pomeni za trote konec brezskrbnega življenja. Čebele jih najprej odrinejo iz sredine gnezda na stranske sate, jih ne krmijo več, nato jim niti ne dovolijo več, da bi si sami postregli s kapljico medu, nazadnje pa jih neusmiljeno izženejo iz panja. Če v tem času opazimo, da v nekem panju čebele še naprej gojijo trote, je to znamenje, da je panj izgubil matico ali da mlada matica še ni oplojena. Tako družino natančneje pregledamo, in če ugotovimo, da res nima matice, jo združimo ali ji dodamo rezervno družino. Rezervno družino lahko damo tudi v medišče, pred tem pa matično rešetko prekrijemo s plastjo preluknjanega časopisnega papirja in čebele se bodo počasi združile – po enem tednu lahko že prestavimo dodano rezervno družino iz medišča v plodišče (razen če bomo prezimovali v medišču).

Dodajanje matic opravimo brez skrbi z matičnico, katere vhod smo zapolnili s sladkornim testom. Čebele v dnevni ali dveh osvobodijo matico, v tem času jo tudi že sprejmejo za svojo in zdaj ni več nevarnosti, da bi jo umorile. V času aktivnega zaleganja lahko zamenjavo matice opravimo celo brez matičnice. Staro matico odvezamemo, na njeno mesto pa damo mlado oplojeno matico. Opazujemo nekaj minut. Če je v redu, sat previdno vrnemo v panj. Če pa vidimo, da so čebele ob novi matici nemirne in jo želijo spraviti v klobčič, moramo matico takoj odvzeti in jo dati v dodajalno matičnico. Neposredna zamenjava matic za začetnike ni priporočljiva.

Kako preverimo, ali je matica v panju?

Včasih se kakšna matica zelo dolgo ne oplodi (15 ali več dni po izlegi še vedno ne najdemo zaleženih jajčec). Ne vemo, ali je matica sploh še v panju. Zato v tak panj damo testni sat z mlado zalego. Po nekaj dneh preverimo. Če so čebele potegnile matičnike, v panju ni matice, če pa matičnikov niso potegnile, matica je v panju. Če matica čez en teden še vedno ne zalega, jo poiščemo, odstranimo in dodamo ali zrel matičnik (v tem času matičnikov že primanjkuje), še bolje pa mlado oplojeno matico. To storimo z dodajalno matičnico ali s celim narejencem – odvisno od razmer. Vedeti moramo, da se matice, izležene konec julija ali avgusta, ne prašijo več tako uspešno. Rojilna doba je namreč že mimo.

Julija po končani paši (velja za čebelarjenje na stalnih stojščih na Gorenjskem, drugod je treba upoštevati lokalne razmere), je v panjih zelo veliko **pašnih čebel**. To je velika akumulacija energije, ki se počasi nekoristno izgublja.

Čebele so v juniju kar precej lenarile zaradi slabega vremena, upajmo da jih prihodnji mesec čaka veliko dela, na veselje čebelarjev. Foto: Meglič

Prevozni kamion na akacijevi paši. Žal letos ni bilo preveč obilne bira. Foto: M. Skok

Rojev pa je bilo letos skoraj povsod zelo veliko. Zanimiv posnetek roja, ki je zgradil satje na bukvi. Foto: Ivo Marincelj – Kočevje.

Kako izrabiti to energijo?

– Z mladimi in oplojenimi maticami delamo narejence. Ko si družinica nekoliko opomore, jo prodamo ali uporabimo za zamenjavo stare matice v svojem čebelnjaku.

– Dražilno krmljenje v brezpašni dobi (julija in avgusta) zaposli delno višek delovne sile in hkrati ugodno vpliva na počasnejše zmanjševanje zaleganja, to pa zagotavlja, da bodo družine jeseni močnejše.

– V drugi polovici avgusta čebele krmimo za zimsko zalogo. Ta mesec lahko brezposelne čebele predelajo dve tretjini do tri četrtine predvidene zimske zaloge hrane. Stare čebele smo tako izrabili, mladih, ki se izlegajo avgusta, pa nismo obremenjevali s predelavo. Na ta način bo družina dočkala zimo z več neizrabljenimi čebelami. Seveda pa z zimskim krmljenjem ne smemo začeti, dokler je paša še v naravi! Pred zimskim krmljenjem avgusta iz medišč pobereemo medene sate in jih iztočimo.

Zimsko zalogo pravočasno dopolnimo tedaj, ko je v panju še veliko pašnih čebel, saj dodano hrano lahko dobro predelajo. Dodamo večjo količino sladkorne raztopine (pribl. 5 litrov na panj). Čebele jo v nekaj dneh predelajo in tedaj lahko dodamo še 5 litrov. Mlade, avgusta izležene čebele, še ne bodo dejavno sodelovale pri predelavi, zato bodo ostale biološko mlade – polne rezervne energije, ki jo bodo potrebovale za uspešno prezimitev družine in prvi spomladanski razvoj. Končno v začetku septembra dokrmimo čebele (do 3 litre sladkorne raztopine).

Posledica prepoznega zimskega krmljenja so izrabljene čebele, namenjene

za vzdrževanje vrste. Če nastopi še zgodnja ohladitev, dodana klaja ni dobro predelana oziroma ni invertirana, to pa čebelam pozimi povzroča dodatne prebavne motnje.

Za krmljenje za zimsko zalogo naredimo sladkorno raztopino v razmerju 2 : 3 (na 2 litra vode damo 3 kg sladkorja in toliko časa mešamo, da se ves sladkor stopi). Za krmljenje so zelo primerna 5-litrska PVC vedra, ki imajo v pokrovu gosto mrežico. Polno PVC vedro raztopine dodamo v medišče, iz njega pa smo prej odstranili 6–7 satov ali celo vse sate. Težava je pri 9-satarjih, ker je v plodišču v tem času še premalo praznega prostora, tako da obstaja nevarnost zmanjšanja zaleganja, ker čebele z dodano hrano blokirajo matico. Zato bodimo pri zgodnjem zimskem krmljenju pozorni na to! Po 4–5 dneh bodo čebele vedro izpraznile in postopek lahko ponovimo.

Zelo pomembno je prinašanje cvetnega prahu v panj v poznem poletju, ker mladice ob obilju zdrave hrane akumulirajo obilo energije, potrebne za poznejše funkcije.

Čebele potrebuje mir tudi v panju. Od sredine avgusta naprej ne posegajmo več brez potrebe v gnezdo! Čebele si bodo same razporedile hrano, kot to delajo že milijone let. Narava je pametnejša od človeka! Naravni zakoni zagotavljajo ohranitev vrste, nesprotno pa se je človek s svojimi nespametnimi posegi v naravo že velikokrat opeknel.

Previdnost zaradi ropanja ne bo odveč. Ko paša poneha, čebele še naprej nenehno nagonsko iščejo vire hrane. Nepreviden čebelar, ki čebelam omogoči, da najdejo medeni vir (delo s čebelami na prostem, puščanje medenih satov na dosegu čebel, sladkorna raztopina, polita po panjih – vse to privablja roparice) hitro povzroči ropanje, zato:

- panje odpirajmo samo po potrebi, in to zgodaj zjutraj,
- do satov v omari ali na kozici ipd. čebele ne smejo imeti dostopa,
- prazne, iztočene sate vračamo v medišče zvečer,

– v zaprtem čebelnjaku lahko delamo ves dan razmeroma brez skrbi.

Ukrepi pri pojavu ropanja:

– Zožitev žrela na dve čebeli, še bolje je v žrelo vstaviti lesen vložek s kanalčkom, dolgim približno 10 cm, ki prepušča samo dve čebeli hkrati. Opisano deščico mi je pred nekaj leti posredoval urednik Slovenskega čebelarja g. Mihelič in sem jo že nekajkrat uspešno uporabil.

– Ob hujšem napadu roparic zapremo žrela in odpremo zadnja vratca AŽ panja, da čebele dobijo zrak. Zvečer ali najpозnejše naslednji dan moramo žrela odpreti, sicer se čebele v panju preveč vznemirjajo, zlasti če je vročina in so žejne.

– Panje prepeljemo na drug, nekaj kilometrov oddaljen kraj.

– Na naletno desko damo krpe, namočene v karbol. Močan vonj bo odvrnil roparice, da bi vdirale v tuje panje.

Zakaj pravimo, da se čebelarstvo leto začne julija oziroma avgusta? Zato, ker čebele, izležene julija oziroma avgusta, živijo prek zime, zgodaj spomladi še zelo delajo, vse dokler jim ne zmanjka moči in jih ne zamenjajo mlade čebele, izležene februarja, marca ali aprila tega leta. Zato je torej pomembno, da tudi julija in avgusta ohranimo moč družine oziroma močno zaleganje, čeprav konec julija in avgusta na Gorenjskem navadno ni izdatne paše.

Priprava panja za prihodnje leto: Konec avgusta, pred zadnjim dopolnilnim krmljenjem, temeljito očistimo matično rešetko. Potegnemo jo iz panja, še prej iz medišča odstranimo morebitne sate in jih začasno damo na kozico. Nato odstranimo vse prizidke, nadzidke, medzidke itd., ki so jih čebele zgradile med letom. Če je le mogoče, plodiščnih satov ne jemljimo iz panja! Navadno je dovolj, da s čebelarskim zaobljenim dletom očistimo gornje letvice satov. Sate pazljivo razmikamo le po potrebi, da odstranimo medzidke med sati. To je naš časovni prihranek za delo prihodnje pomlad, saj bomo tako veliko lažje, hitreje in z manj poškodovanih čebel v panjih opravljali spomladanska dela.

ŠE NEKAJ O ČEBELARJENJU FRANCA KIRARJA

IVAN FLAC

Podatki o velečebelarju in naprednem čebelarskem inovatorju Francu Kirarju, natrešeni v tem prispevku, so zbrani po spominu, ustnem izročilu in pisnih zapiskih, zato prosim, da me poznavalci njegovih del izpopolnijo v opisu njegovega delovanja na čebelarskem področju.

Kot je sam izjavil, je začel čebelariti pri petnajstih letih, ko je od strica dobil štiri čebelje družine v dunajskih panjih. V letih 1907 in 1908 je pri Mohorjevi družbi v Celovcu izšla knjiga Umni čebelar, iz katere je nadebudni mladi čebelar črpal prvo znanje o čebelah. Kmalu je kupil še AŽ panje in primerjal oba sistema. Za nekaj časa se je posvetil kmetijski stroki, saj ga je njegov stric, župnik pri Sv. Petru, gospod Matej Štrakl priporočil upravitelju župnijskega posestva, tako da se je tam priučil kletarstva in vinogradništva. Kljub temu je na prvem mestu ostalo čebelarstvo in popolnoma se je predal samostojnemu študiju praktičnega čebelarjenja. Seznanil se je z uporabo različnih vrst panjev in sklenil, da bo skušal izpopolniti tehnologijo uporabe panja. Naučil se je mizariti in začel konstruirati panj po svoji zamisli. Delo je za nekaj časa prekinila prva svetovna vojna, vendar ga je po končani vojni nadaljeval in leta 1918–1919 izdelal svoj prvi panj z oznako KA ali Kirar A. Sprva je čebelaril z manjšim številom panjev na svoji domačiji v Hrenci. Ker je povečeval število čebeljih družin in je zmanjkovalo paše, si je zamislil posebne prevozne čebeljnake na kolesih. Po svojih načrtih je dal izdelati posebne vozove s širokim podvozjem in visokim ogrodjem s polokroglo pločevinasto streho. V ta prostor je na vsako stran vgradil dvajset panjev, v sredini pa je bil prostor za pregledovanje in druga opravila. Štirideset pridobitnih panjev na enem vozu je bilo videti kot čebelnjak. Tedaj je začel prevažati na pašo v okolico Maribora. Prevažal je vedno ponoči

s konjsko ali volovsko vprego, in ker je po makadamskih cestah precej treslo, je dal v podvozje namestiti primerne vzmeti. Ko je vozil na gozdno pašo, je imel težave s strmimi klanci in uporabi je moral po dva do tri pare močne vprege.

Ob dobri paši je postavil več vozov na eno mesto, včasih tudi na samoto in zgodilo se je, da mu je kak nepridiprav zlomil vrata. Zato je pri vratih nastavljal samosprožilni top, imenovan avtomatski samostrel. Po naključju je ta naprava ranila čebelarja, tako da se nihče več ni dotaknil njegovih prevoznih čebelnjakov, postavljenih na Dravskem in Ptujskem polju, v Slovenskih goricah, na Kozjaku in Pohorju.

Zaradi oddaljenih pasišč je imel težave z zvezami, zato si je kupil dostavni avtomobil. Praktični ford (kabriolet) je uporabljal vsa leta svojega čebelarjenja. Na pasišča je vozil rezervne družine, domov pa polne posode medu. Nove preglavice mu je povzročila bogata paša mane in strjenega medu. Namesto da bi panje zažičil, je v mediščne sate vstavil trdo podlago iz tanke pločevine in strjen med preprosto postrgal. Podlaga na pločevini je ostala, tako da so čebele znova izdelale normalne sate. Te in podobne spremembe je vnašal v svoje panje. Toda več o tem v opisu Kirarjevega panja.

Težavni in počasni prevozi z vozovi so postali ovira za boljšo izrabo paše. Zato se je podjetni velečebelar domislil novega načina prevažanja. Izdelal je več sto panjev in jih začel prevažati s tovornjaki. Na tovornjak je naložil 30–50 panjev, jih na pasišču kot dvojne naklade razložil na posebne podstavke in jih pokril s pločevino. Vratca na panjih so se zapirala s posebno kljuko. Ker se je ta način prevažanja bolj obnesel kot vozovi, je te poslej uporabil za čebeljnake.

Bolj ko se je povečeval obrat za izdelavo

novih panjev, večja je bila potreba po iskanju paše. Zunaj Slovenije so se ponujale bogate paše, zlasti v Liki, Dalmaciji in na otokih. Odločil se je za prevažanje v bolj oddaljene kraje. Izračunal je, da je prevoz tja gospodarnější po železnici. Zato je panje naložil v vagone in jih skušal čim hitreje prepeljati do končne postaje, od tam pa jih je razvozil na določena pasišča.

Pri prevozu v vagonih je opazil, da so panji KA premajhni, ker je močnim družinam primanjkovalo prostora in zraka. Zato se je odločil za izdelavo večjega panja. Na to je vplival še drugi razlog. Železnica je tedaj ceno prevoza zaračunavala po številu panjev. Tako je izračunal, da bo prevoz cenejši, če bo panj primerno povečan. Takoj se je lotil izdelave novega panja z oznako KB. Po domače so panja imenovali mali in veliki Kirar. S tem panjem mu je uspelo doseči to, kar je želel. Bil je dovolj prostoren, imel je posebno zračenje in možnost za prehod čebel pri daljših prevozih. Z natančnim izračunom morebitne zamenjave satnikov iz malega panja v velikega, je dosegel kakovostno uporabo obeh tipov, zlasti ker imajo tudi mediščni sati enake mere, le da jih ima KB panj več.

Zanimivo je, da je ta panj nastal 30 let po izdelavi prvega – leta 1948. Zaradi svoje velikosti so bile prvi pogoj za čebelarjenje v njem najboljše matice. Ta problem je več let reševal s strogo odbiro kranjske čebele. Zaradi tega je imel okrog svoje domačije veliko prašilčkov, postavljenih na posebnih sohah, imenovanih tudi hramčki za vzrejo mladih matic. Zase in za prodajo po vsem svetu je vzgajal veliko število matic. Za prenos matice iz prašilčka je po svoji zamisli izdelal veliko število majhnih zaboječkov s tremi ali štirimi sati. Za mali panj KA je uporabljal trisatarje, za velikega KB pa štirisatarje. Za primerno namestitev zaboječkov je zgradil posebne skrinje. V eno je namestil dvanajst zaboječkov s šestimi odprtini za izlete na vsaki strani. V njih je gojil mlade matice, hkrati pa koristno uporabljaj majhne družine, in sicer kot rezervo pri dodajanju v pridobitne panje ali v panje brez medišča, imenovane polovičarje, ki so jih uporabljali kot močno rezervo ali celo kot samostojno družino. V teh letih je bil

na vrhuncu svojega čebelarjenja. Imel je približno 800 pridobitnih panjev, okrog svojega doma pa na stotine različnih pripomočkov.

Za vsakdanja opravila v panjih je skrbel njegov nepogrešljiv pomočnik Anton Škof. Tako kot njegov gospodar je tudi on čebelaril od 15. leta, tudi on je postal strokovnjak na tem področju, svoj poklic pa je vse svoje življenje opravljal v tem obratu.

Gospod Franc Kirar je bil dolgoletni član Čebelarke družine Malečnik, tradicijo pa nadaljuje njegov sin Mirko. Franc Kirar je bil tudi član Čebelarskega društva Maribor in stalni častni član Zveze. Bil je zelo dejaven, prirejal pa je tudi poučna, strokovna srečanja na svojem domu. Skupaj s čebelarstvo zvezo je za društva z območij nekdanje Jugoslavije in iz zamejstva pripravljaj strokovne ekskurzije. Vedno so bili dobrodošli tudi naši člani. Na strokovnih ogledih izvornih izumov so se izobraževali, številni pa so se odločali tudi za njegov način čebelarjenja v Kirarjevem panju.

Ob čebelarstvu se je ukvarjal tudi s kmetijstvom in politiko. V najbolj kritičnem času, ob vdoru okupatorjev je bil župan in je diplomatsko rešil prehod slovenske občinske vlade pod novo okupatorsko oblast. Brez posledic je previdno vodil gospodarsko politiko in krajevne probleme reševal v korist zavednih Slovencev. To mu je uspelo, ker je znal nemško in zaradi zmerne politične drže. Bil je zaveden Slovenec in tudi Maistrov borec. Na svojem posestvu je z več tisoč sadikami znanih vinskih sort obnovil vinograd. V nižinskem predelu je posadil sadno drevje, ker se je zavedal, da sadjarstvo in čebelarstvo sodita skupaj. V pogovorih s sadjarji je imel navado reči: »Če jaz ne bi imel čebel, bi bil brez medu, vi pa brez dobrega sadja.«

Kot izkušen kletar je znal pripraviti posebno sladko medico in medene izdelke, pripravljaj pa je tudi medene likerje in jih dajal v pokušnjo številnim obiskovalcem. Na žalost njegovih receptov ni več in tako so skrivnosti ostale skrivnosti.

Do svojih zadnjih dni je živel s čebelami. Za čebele je največji udarec, če zgubijo čebelarja, saj je tedaj tudi z njimi konec.

Tako je potonilo tudi velečebelarstvo v Malečniku. Ostali pa so njegovi praktični dosežki in prava škoda je, da jih čebelarji

v svojih čebelarstvih bolj ne uporabljajo. Upam, da bo ta prispevek vsaj nekoliko izboljšal uporabo le-teh.

I

z tuje literature

SVETOVNI TRG Z MEDOM

Francozi so znani po peki medenega kruha. Tudi tako se prodaja med. Foto: J. Mihelič

Ameriška čebelarska revija American Bee Journal v zadnji številki poroča o svetovnem tržišču z medom. V ZDA je že nekaj let opaziti povečanje ponudbe in uvoza cenenejšega kitajskega medu, njegova cena pa je že tako nizka, da je domači čebelarji ne zdržijo več. Čebelarska organizacija je zahtevala, naj Mednarodna trgovinska komisija ugotovi, kako poceni kitajski med vpliva na domačo čebelarsko pridelavo. Številnim čebelarjem in podjetjem za embalaranje medu je zato že poslala posebne vprašalnike. Čebelarji z zanimanjem pričakujejo odziv Clintonove administracije na negativne posledice uvoza cenenejšega kitajskega medu. Predvsem jih zanima, ali se bo predsednik odločil za trgo-

vinske ukrepe, s katerimi bi preprečil uvoz tega medu.

Številni čebelarji so zaskrbljeni, kako bodo prodali letos pridelan med. Očitno se tudi ameriški čebelarji ubadajo s podobnimi problemi kot čebelarji pri nas. Minulo pomlad so imeli čebelarji velike izgube čebel, poglavitna vzroka za to pa sta uporaba pesticidov in varoza. Veliko čebelarjev je jeseni čebele peljalo prezimovat v tople kraje, predvsem v Kalifornijo. S tamkajšnjimi lastniki različnih nasadov so že sklenili dogovor za opráševanje njihovih plantaž spomladi. Tako zmanjšujejo stroške prezimovanja in povečujejo donosnost čebelarjenja.

Urednik J.M.

ZELIŠČNI MED

STEPHEN BAMBARA

Državni predpisi v Avstraliji zahtevajo, da so na nalepkah zeliščnega medu z

enako barvo in velikostjo črk kot beseda med napisane dodatne sestavine medu.

Čebelarji in čebelarska podjetja nenehno iščejo nove trge, izdelke in nove poti za prodajo medu. Tako so medu začeli dodajati tudi različne rastline, to pa so čebelarji povzeli po vrtničkarjih. Rastline, ki jih uporabljajo, so precej medovite, vendar ima njihova medicína le redko okus po listih razstline. Zeliščarji že stoletja pripravljajo zeliščne čaje – poparke z vodo. Zadnje čase pa je zelo priljubljen rastlinski poparek z oljem in kisom, pripravimo pa lahko tudi rastlinski »poparek« v medu. Ta specialiteta ugaja posebno višjemu sloju ljudi in bolj osveščenim posameznikom. Postopek priprave zeliščnega medu je precej preprost, potrebujemo le sveže rastline.

1. Rastline na grobo narežemo in jih vmešamo v med.

2. Posodo z medom in narezanimi rastlinami za 10 dni postavimo na sonce. Pri tem moramo paziti, da med ni izpostavljen premočnemu soncu, saj mu to škoduje.

3. Med precedimo.

4. Precejeni med zlijemo v čiste, lepe posode.

Na izbiro je veliko postopkov, s katerimi obogatimo okus medu. Nežnejše, manj dišeče rastline, kot so kamilice in sivka, lahko uporabimo v večjih količinah, v medu jih lahko pustimo daljši čas. Rastline z izrazi-tejšim vonjem, kot sta janež in meta, upo-

rabljamo v manjših količinah, v medu jih lahko pustimo krajši čas. Najprimernejši je med z blagim okusom, saj ta ne moti okusa dodanih rastlin. Uporabljamo lahko tele rastline: limono, ananas, kaduljo, meto, bazi-liko in cimetove paličice. Postopek lahko zelo skrajšamo, če med z dodanimi rastli-nami za krajši čas postavimo v mikrova-lovno pečico. Preizkušamo lahko različne postopke za pripravo zeliščnega medu. Medu lahko dodamo večje kose rastlin, ki jih pozneje odstranimo brez precejanja, ali pa poganjek ostekleničimo skupaj z me-dom. Med uporabljamo kot sladilo v napit-kih, namažemo ga na popečeni kruh z maslom, dodamo ga svežemu sadju in jogurtu, namažemo ga na korenje ali kruh z maslom.

Za shranjevanje medu uporabite pri-vlačno posodo. Bodite ustvarjalni! Posodi z medom dodajte vrstico, četudi pošiljka še ne bo prispela do končnega uporabnika. Zavedajte se, da je embalaža tudi darilo. Zelo pomembni sta poznavanje trga in prava določitev cene. Samovoljno postavljanje cen ni razumno.

Načrtujte gojenje zelišč in jih uporabite prihodnje poletje!

The Australian Beekeeper,
november 1993, št. 5,
prevod: J. Kralj

TEHNOLOŠKE LASTNOSTI MATIC GLEDE NA NJIHOVO STAROST

STANE SAJEVEC

Za izhodiščno primerjavo smo vzeli tri-letne matice. Čebelje družine z dveletnimi maticami so porabile za 25 odstotkov manj zalog zimske krme, zgodaj spomladi so vzrejale za 10 odstotkov več zalege, pred nastopom glavne čebelje paše so imele za 15 odstotkov več čebel in zalege, ob koncu čebelarske sezone pa so pridelale za 21 odstotkov več medu.

Čebelje družine z enoletnimi maticami so porabile za 29 odstotkov manj zimskih zalog krme, zgodaj spomladi so zalegle za 13 odstotkov več zalege, pred nastopom glavne čebelje paše so vzrejale za 37 odstotkov več zalege in imele za 18 odstot-

kov več čebel, ob koncu čebelarske sezone pa so pridelale za 42 odstotkov več medu. To so rezultati poskusov, opravljenih v letih 1954/56, in jih je izvedel Boris Mitev na poskusno primerjalni postaji za čebelarstvo pri Sofiji v Bolgariji (vir 1, stran 353, in vir 2, stran 351).

Čebelje družine, ki so prezimovale:

- s triletnimi maticami, so izgubile do 10 odstotkov svojih matic;
- z dveletnimi maticami, so izgubile do 2,9 odstotka svojih matic;
- z enoletnimi maticami, so zgubile od 0,1 do 0,2 odstotka svojih matic.

To so rezultati primerjav, nastalih na

Visoki kmetijski šoli pri Kijevu v Ukrajini.

Viri: 1, stran 33, in 3, str. 78.

Spomladanski začetek zaleganja matic glede na starost matic:

– čebelje matice, stare tri leta, so spomladi začele zalegati 17 dni prej kot enoletne matice;

– čebelje matice, stare dve leti, so začele zalegati 10 dni prej kot enoletne matice.

Ta bio-tehnološka lastnost je zelo pomembna, saj v pridobitnih čebeljih družinah lahko načrtujemo razmnoževalno energijo čebeljih družin za čim bolj ugoden čas za razvoj družine, tako da so čebele pripravljene za nastopajočo pašo.

Pri vzreji matic in trotov iz družin s triletno matico lahko splošni razvoj prehitimo za 17 dni, to je skoraj za eno celo generacijo čebel.

– Svojo vrednost pa imajo tudi zgodnje matice, izležene v tem letu, zlasti v pridobitnih čebeljih družinah, da o zmanjševanju rojilnega naloga v teh čebeljih družinah niti ne govorimo.

Vir: 3., str. 78.

Jesenski razvoj zalege glede na starost čebeljih matic v pridobitnih družinah:

Za izhodišče so uporabili triletno matico.

– Čebelje družine z dveletnimi maticami imajo pozno poleti in jeseni za 15 odstotkov več zalege.

– Čebelje družine z enoletnimi maticami imajo v primerjavi s triletnimi maticami celo do 40 odstotkov več zalege.

Vir: 2., str. 384.

Tudi čas zaleganja je jeseni daljši. Ta bio-tehnološka lastnost je gotovo vredna pozornosti, vendar zahteva poseben razmislek o čebelarjevih posegih po kresi, ko se dan obesi, torej tedaj, ko mora čebelar začeti razmišljati o prihodnji čebelarski sezoni, zlasti, če želi biti uspešnejši v svoji pridobitni dejavnosti.

Kako se navedene api-tehnološke la-

stnosti čebel-matic glede na njihovo starost kažejo v lastnostih čebeljih družin, je dr. Helmut Forster razčlenil leta 1971 v svoji doktorski disertaciji.

Delovni čas pri opravljanju čebeljih družin so skrajšali na podlagi nekaterih biološko pridobitnih lastnosti čebeljih družin in njihovih izhodišč, in sicer:

1. v čebeljih družinah z enoletnimi maticami redkokdaj prevlada rojilni nagon;

2. čebelje družine, ki imajo v panju dovolj prostora za vzrejo zalege, zoritev medicine in odlaganje medu, rojijo manj kot družine, ki so v panjih utesnjene (sprva so čebelarili v dveh nakladah Zanderjevega panja z 42 x 22 cm velikimi satniki, potem pa so začeli čebelariti v treh nakladah);

3. **srednje živalne** (močne) čebelje družine rojijo manj kot slabiči ali zelo živalne (močne) čebelje družine (to spoznanje je koristno za čebelarje s povprečnim znanjem in zmožnostmi). Ta spoznanja so jim tudi omogočila, da so brez večjih težav prilagodili in poenostavili način čebelarjenja pri zatiranju rojilnega nagona (AŽ panj!). Zato so pri čebelarjenju s kranjicami lahko opustili 2., 4., 5., 7. in 8. pregled čebeljih družin med sezono in tako prihranili precej časa. Veliko skrb pa so namenili pregledu čebeljih družin pred začetkom krmljenja za jesensko obnovo družin in njihovo zazimitev.

Viri:

1. Pčelarska enciklopedija, več avtorjev, Sofija 1971; NOLIT, Beograd 1977.

2. Ljuben Ivanov Radojev: Kalendarski pčelarski priručnik, Sofija 1978, NOLIT, Beograd 1984.

3. Stojko Nedialkov in soavtorji: »Praktično pčelarstvo«, Sofija 1983, NOLIT, Beograd 1986.

4. dr. Helmut Forster, doktorska disertacija z naslovom »Arbeitsanalyse eines Haupterwerbs-Irmereiberiebes...«, 1971, predložena deželnemu čebelarskemu inštitutu Stuttgart-Hohenheim v ZRN.

Stane Sajevec

GLIVICA ASCOSPHEREA APIS PREPREČUJE OBE VRSTI GNILOBE ČEBELJE ZALEGE

H. SHIMANUKI

Presenetljivo odkritje v laboratoriju za raziskave čebel v Beltsvillu v ZDA: Poapnela zalega preprečuje obe vrsti gnilobe

čebelje zalege. Shimanuki je s sodelavci preučeval način za naravno preprečevanje obeh vrst gnilobe čebelje zalege, ki ju

povzročata dve bakteriji. Naravno zdravilo je navadna nenasičena maščobna kislina, imenovana linolenska kislina. Najdemo jo v olju zemeljskih oreškov (arašidih), koruzi, soji, semenih bombaža, sončnicah in drugih rastlinah. Poapnelo zalego, s katero se okužijo ličinke čebel, povzroča glivica *Ascospheara apis*, ki prav tako sintetizira linolensko kislino. Na tej podlagi raziskovalci že pripravljajo novo zdravilno sredstvo. Linolenska kislina je v laboratorijskih poskusih zavrla razvoj dveh bakterij, ki v Evropi in Ameriki povzročata gnilobo čebelje zalege. Presenetljivo odkritje se ni zgodilo čez noč, temveč po več kot desetih letih raziskav pri čebelah na območju New Jerseyja. Raziskave od 1980 do 1990 so pokazale, da se je število čebeljih družin, obolelih za gnilobo čebelje zalege na tem območju zelo zmanjšalo, število čebeljih družin, obolelih za poapnelo zalego, pa je ostalo nespremenjeno. V poznih osemdesetih letih pa gnilobe čebelje zalege skoraj ni bilo več. Nadaljnji poskusi so potrdili, da glivica *A. apis* sintetizira sestavino, ki preprečuje razvoj obeh vrst gnilobe čebelje zalege. Entomolog Mark F. Feldlaufer z oddelka za nevrobiologijo žuželk je izoliral in očistil linolensko kislino, ki jo je identificiral William R. Lusby. Obe vrsti gnilobe čebelje zalege so zasledili v 50 državah. Čebelja družina, okužena z gnilobo čebelje zalege, lahko popolnoma propade. Bakterija *Melissococcus pluton* povzroča pohlevno gnilobo čebelje zalege, imenovano tudi evropska, *Bacillus larvae* pa hudo ali ameriško gnilobo čebelje zalege. Prav ta zdaj najbolj ogroža čebele v ZDA. Sodijo, da vsako leto povzroči za 8 milijonov dolarjev škode. Izgube zaradi pohlevne gnilobe čebelje zalege in poapnele zalege niso

znane. V nekaterih državah zahtevajo, naj čebelarji okužene čebelje družine uničijo. Uprava za hrano in preprečevanje hude in pohlevne gnilobe čebelje zalege zdaj dovoljuje uporabo antibiotika oksitetraciklina. Shimanuki s sodelavci predvideva, da bodo bakterijski povzročitelji boleznih postali odporni na antibiotik, zato je novo naravno sredstvo za preprečevanje obeh vrst gnilobe čebelje zalege zelo dobrodošlo. Linolensko kislino bi lahko dodali v sladkorno raztopino ali v cvetni prah in druge hranljive dodatke. Naravno preprečevanje gnilobe čebelje zalege bo nadomestilo izgube čebel, sicer potrebnih za oprasovanje na kmetijskih površinah. Povprečna vrednost oprasovanja čebel dosega v ZDA od 1,6 do 5,7 milijarde dolarjev na leto. V ZDA kmetje vsako leto najamejo milijon čebeljih družin za oprasovanje nasadov mandljevec, jabolk, pomaranč, grenivk, melon, kumar, asparagusov in brokul. Čebele deloma oprasujejo vsaj 400 kmetijskih območij po vsem svetu, 130 od teh jih je v ZDA.

Urednikovo opozorilo: Linolenska kislina zdaj še ni uvrščena na seznam dovoljenih zdravil. Po uspešnih laboratorijskih poskusih zdaj potekajo raziskave na terenu. Če bodo rezultati zadovoljivi, bomo linolensko kislino lahko uporabljali za preprečevanje obeh vrst gnilobe čebelje zalege. Čebelarje svarimo pred uporabo linolenske kisline, saj je v večjih koncentracijah, tako kot večina snovi, za čebele strupena.

Linolenska kislina je naravni preprečevalec gnilobe čebelje zalege, zato upamo, da bodo nadaljnje raziskave omogočile njeno uporabo.

AMERICAN BEE JOURNAL,
oktober 1993, št. 10.
Prevod J. Kralj

ČELJUSTNI FEROMON MATICE

M. WINSTON

Feromoni so snovi, ki jih živali izločajo v okolje in sprožijo vedenjski in fiziološki odziv drugega osebka iste vrste (McFarland, 1987). Feromoni matice vzdržujejo socialno povezanost čebel v družini (Free, 1987) in skupaj s feromoni čebelje zalege preprečujejo razvoj ovarijev delavk (Plet-

ner s sod.). Raziskovalci matičnih feromonov so največ pozornosti namenili čeljustnem feromonu.

Čeljustni feromon matice privlači delavke k matici. Okoli matice je približno 10 delavk, ki sestavljajo tako imenovano spremstvo matice.

Feromon čeljustne žleze matice privlači trote med svatbenim poletom, delavke pa med rojenjem privlači v grozd oziroma zavira pojav rojenja. Preložitev rojenja je odvisna od dodane količine čeljustnega feromona. Le-ta pospešuje pašno vedenje čebel. Sestavina čeljustnega feromona, to je 9-oksi-dekanojska kislina, pospešuje nabiranje medicīne. Ob dodatku tega feromona je več pašnih čebel nabiralo cvetni prah, koški cvetnega prahu pa so bili težji. Jaycox predvideva, da čeljustni feromon pospešuje nabiranje cvetnega prahu le ob navzočnosti čebelje zalege. Nasadom mandljevcev, ki cvetijo zgodaj in jih zato čebele težje oprasujejo, dodajajo t.i. oprasovalne panjičke. To so čebele v zeleni embalaži brez satja in zalege, lahko pa imajo tudi zalego brez matice. V oprasovalni enoti je lahko nesprašena matica ali pa matica v kletki. Navzočnost matice pospeši nabiralno vnemo čebel. Oprasovalne enote so zaradi manjše številčnosti pašnih čebel manj učinkovite kot tam prezimljene čebelje družine. Ugotovili so, da čeljustni feromon matice, dodan sladkorni raztopini in cvetnemu prahu, ne pospešuje hranjenja čebel. Ta feromon so dodali tudi prašilčku. Družino sestavlja 3000 čebel z matičnikom. Tri do šest dni stara matica vzleti na svatbeni polet. Praha matic iz čebeljih družin,

katerim so dodali čeljustni feromon, je bila uspešnejša (78 %) kot praha matic čebeljih družin brez dodanega feromona (66 %), čeprav razlike še niso bile statistično dokazane. V čebeljih družinah z dodanim čeljustnim feromonom matice je ob izgubi matice ostalo občutno več čebel kot v družinah brez dodanega feromona.

Feromon čeljustne žleze matice daje različne možnosti za uravnavanje čebeljih družin in pospeševanje paše. Vsekakor pa bo potrebno še veliko trdega dela.

Povzeto in prirejeno:

AMERICAN BEE JOURNAL, oktober 1993:
The use of Honey Bee Queen Mandibular Gland Pheromone in Mating Nuclei Management; avtor J. S. Pettis, M. L. Winston . . .
American Bee Journal, marec 1994:

The Effect of Honey Bee (*Apis mellifera* L.) Synthetic Queen Mandibular Compound on Queenless Disposable Pollination Units; R. W. Currie, M. L. Winston, K. N. Slessor.

AMERICAN BEE JOURNAL, november, 1993:
Honey Bee Queen Mandibular Pheromone Does Not Increase Rate of Sugar Syrup and Supplement Uptake; Ken Nauman.

Winston, M. I., Slessor, K. N., The essence of royalty: Honey bee queen pheromone, American Scientist, 1992.

Povzela: J. Krajc

NADZOROVANJE BOLEZNI

C. L. FARRAR

Zaradi možnosti razvoja bolezni bi morali pogosteje pregledovati čebelje družine. Močna čebelja družina se zaradi svojih roparskih pohodov lahko okuži v oddaljenosti približno 8 kilometrov od svojega panja. Nevarno je domnevati, da je čebelja družina, ki ob prejšnjem pregledu ni bila okužena, še zdrava. Bolezen lahko izbruhne vsak hip, zlasti zgodaj spomladi in pozno jeseni. Čebelje družine, okužene s hudo gnilobo čebelje zalege, bi bilo treba takoj zažgati. Če bolezni čebelje zalege ne prepoznamo, moramo takoj poklicati čebelarškega preglednika ali pa vzorce mrtve čebelje zalege poslati v laboratorijsko analizo.

Za nadzor nad čebeljimi boleznimi so zelo pomembni pregledi čebeljih družin, zato jih nikakor ne smemo zanemariti. Zelo pomembna je pravilna uporaba teramicina proti gnilobi čebelje zalege in fumidil-B proti noseči. Uporaba zdravil pa naj ne bi nadomeščala pregledov čebeljih družin. Glede uporabe zdravil in postopkov se posvetujte z veterinarji. Kadar koli uporabimo katero koli zdravilo, ga uporabimo le toliko, da okrepimo čebeljo družino, tako da bo s svojo čistilno aktivnostjo sama preprečila nadaljnjo okužbo čebelje zalege. Zadnjič dodamo čebelji družini zdravila najpozneje mesec dni pred začetkom najpomembnejše

paše. Zaradi neuspešnega zgodnjega preprečevanja bolezní, čebelja družina oslabi. Če čebeljo družino zdravimo pozneje, je nevarno, da bi v medu ostali ostaníki zdravil, ameriški zakoni pa v vsebnosti zdravil v medu ne dovoljujejo.

Preprečevanje ropov čebel

Ropi lahko resno ogrozijo čebeljo družino. Vsak poseg v čebelji družini, kot so pregledovanje, odstranitev matice, preureditev satov, odstranitev medenih satov, lahko vzpodbudi čebele iz drugih družin, da skušajo ukrasti nekaj medu. Izpostavljene družine pa se včasih sploh niso sposobne braniti. Žrtve ropov so najpogosteje šibke čebelje družine. Med obilno pašo so čebelji ropi redki. Če pa čebela začne ropati pred obdobjem večjega donosa ali med njim, ropanje nadaljuje do svoje smrti. Ropanje upočasní upravljanje s čebeljo družino, to pa poveča delovne stroške. V čebelji družini lahko izbruhne bolezen, lahko pa tudi odmre matica ali cela družina. Rope čebeljih družin je preprosto preprečiti, če pa se ti začnejo, jih je težko ustaviti.

Nekaj navodil za preprečevanje ropov:

1. Medu nikoli ne puščamo v bližini čebelnjaka. Na čebelarški opremi ne sme biti medu.
2. Ne razstavljajmo čebelarške opreme!
3. Izogibajmo se posegov v čebelji družini, če v bližini čebelnjaka točijo med.
4. Ne izpostavljajmo predmetov, če je na njih le sled medu.

5. Posegi v čebelji družini naj bodo čim krajši in čim manj moteči za čebeljo družino.

6. Če je poseg v čebeljo družino v času ropov nujen, pokrijemo čebelarško opremo z mokro tkanino, uporabljeno satje pa damo v posodo z vodo. Voda prekrije vonj po medu in panju, ki privlači roparske čebele. Platno zadrži vodo daljši čas, zato je odlična zaščita pred ropi.

Nekaj navodil za ustavitvev ropa:

1. Ob pojavu ropa ustavimo posege v čebelnjak.
2. Uničimo roparske čebele ali pa jim preprečimo, da bi se vrnile v svoje panje in še druge čebele vzpodbudile k ropu.
3. Močnim čebeljim družinam zmanjšamo žrelno odprtino, šibke družine pa premestimo. Žrelo pranja prekrijemo s travo in tako roparskim čebelam začasno preprečimo dostop. Medtem se bo čebelja družina okrepila in se tudi laže branila.

Če rop začne nekaj čebel, moramo posege v čebelji družini odložiti, dokler se čebele ne pomirijo. Razumna uporaba mokre tkanine bo ob vsakem času dovoljevala potrebne posege, kot je npr. odvzem matice. Pogostejše je ropanje čebel med posameznimi panji v čebelnjaku. Čebele sosednje čebelje družine brez večjih težav vstopijo v drugo čebeljo družino in ji ukradejo nekaj medu. Če odkrijemo roparsko družino, jo premestimo, oropani čebelji družini pa dodamo nekaj medenih zalog.

AMERICAN BEE JOURNAL,
junij 1993, št. 6

NE SKRBI, BODI DOBRE VOLJE! Ljudje se zbirajo zaradi čebeljih pikov

KRISTEN HUCKSHORN

Alternativna zdravstvena terapija pritegne na stotine pacientov. Omahljiva, slovesna skupina ljudi se premika za Pat Wagner. Nekatere podpirajo znanci in sorodniki, drugi hodijo s palicami ali pa so na invalidskih vozičkih. Gnetejo se v dnevni sobi in čakajo na terapijo s čebeljim strupom. »Vem, da se opazovalcu zdi precej čudno,« pravi Cindy Slick, 36 let stara učiteljica, ob svojem drugem obisku. »Poglejte nas, kaj naj bi še izgubili?« Večina ljudi, ki obiše gospo Wagner, boluje za

multiple sklerozo, boleznijo, ki prizadene centralni živčni sistem. Bolezen prizadene človekove osnovne življenjske funkcije. Motene so njegove motorične sposobnosti in uravnavanje telesnih gibov. Multipla skleroza ni ozdravljiva, večina bolnikov umre. Vsak ponedeljek, sredo in petek gospa Wagner sprejme na desetine ljudi. Panje ima vgrajene v steno dnevne sobe. Vsakemu pacientu na golo kožo pritisne čebelo, tako da ga ta piči. Bolniki prejmejo trikrat na teden po 5–20 čebeljih pikov. Gospa

Wagner vsak teden sprejme na stotine prošenj za zdravljenje, tako iz ZDA kot tudi iz tujine. Zadnje čase prihajajo k njej bolniki z živčnimi in avtoimunskimi obolenji: z artritisom, amiotropično lateralno sklerozo, aidsom. Gospa Wagner želi vedenje o zdravilnosti čebeljega strupa razširiti po vsem svetu, sama pa se zdravi za multiplo sklerozo. Ko so zdravniki leta 1970 ugotovili njeno pravo bolezen, je bila že skoraj slepa in gluha. Po dveh tednih terapije s čebeljim strupom se ji je stanje zelo izboljšalo. Spet je začutila svoje noge, sluh se ji je povrnil. Znanost doslej ni niti zavrgla niti potrdila zdravilne moči čebeljega strupa. Zdravilno vrednost čebeljega strupa je težavno dokazati, saj se zdravstveno stanje bolnikov z multiplo sklerozo pogosto izboljša spontano. Nevrolog John Richter, sicer vodja centra za multiplo sklerozo v univerzitetni bolnišnici v Georgetownu, domneva, da imajo zdravilno moč nekateri proteini v čebeljem strupu. Med osmimi njegovimi pacienti, ki so jih zdravili s čebeljim strupom, se je zdravstveno stanje izboljšalo le dvema. Združenje za multiplo sklerozo opozarja, da čebelji strup lahko povzroči hudo alergijsko reakcijo, ki ogrozi bolnikovo živ-

ljenje. Gospa Wagner pravi, da doslej še ni imela primera anafilaktičnega šoka. Kljub temu da je uradna medicina ne prizna, se vedno več ljudi zateka k alternativni medicini. Raziskave javnega mnenja v Ameriki so pokazale, da se je leta 1990 zdravil na alternativni način vsak tretji Američan. Za raziskave čebeljega strupa pa so že namenili tudi denarno pomoč. Čebelji strup že več kot 30 let uporabljajo kot zdravilo za artritis. Zelo priljubljen je postal tudi med bolniki z multiplo sklerozo, saj je čakanje na zdravilo, ki bi jim upočasnilo razvoj njihove bolezni, izjemno dolgo. Vedno več ljudi prihaja h gospe Wagner, zato si je kupila še tri panje. Zaradi velikega zanimanja ljudi za to terapijo, je napisala navodila za domačo uporabo čebeljega strupa. Gospa Wagner upa, do bo vlada odobrila denarno pomoč za raziskave čebeljega strupa in da bodo te potrdile njegovo zdravilno moč.

Upošteвайте nasvet gospe Wagner: »Ne skrbite, bodite dobre volje!«

AMERICAN BEE JOURNAL,
november 1992,
– priredila Jasna Kralj

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

Dr. JOŽE RIHAR

Če uporabljamo **mravljinčno kislino**, hkrati tudi zatiramo voščenega molja. Makedonski čebelarji so nam pred leti povedali, da za zatiranje varoze splošno uporabljajo mravljinčno kislino, pri tem pa se ne pojavlja **poapnela zalega**.

Najnovejši poskusi ruskih raziskovalcev so njihove izkušnje potrdili. Dokazali so, da mravljinčna kislina inhibitorno deluje na poapnelo zalego. Pri preprečevanju poapnele zalege so dosegli dobre rezultate že z 2-odstotno raztopino te kisline. Podobno preprečuje pojav poapnele zalege tudi očetna kislina.

(M. M. Sičev, V. M. Alejnik,
Pčelovodstvo 1991/8.)

Z mravljinčno kislino smo pri nas zatirali varozo vse do leta 1988, ko se je začela širiti uporaba fluvalinata. V panje smo jo vstavljali na različne načine in v različnih koncentracijah (od 60 do 98 odstotkov). Najbolj so se uveljavile Herlečeve protivarozne plošče. S pravilnim ravnanjem in izkušnjami ubijajo do 99 odstotkov varoj.

Zaradi preprostosti omenimo postopek, ki ga priporočajo bavarski čebelarji. Pri bližino 40 ml 60-odstotne mravljinčne kisline nanesejo na krpo, tako da na sat, pokrit s čebelami, pride od 3 do 4 ml kisline. Navlaženo krpo dajo v panj zgoraj ali spodaj. Dosežejo 60 do 70-odstotno smrtnost varoj. Žrela ostanejo pri tem odprta.

(Imkerfreund, 1993/1.)

Že pred leti smo poročali o poskusu francoskih raziskovalcev. Ti so šetrajevo olje mešali v sladkorno raztopino v koncentraciji 0,1 odstotka (1 ml na 1 kg). Raven okužbe s poapnelo zalego se je v poskusnih družinah očitno znižala, tako da so se družine spomladi normalno razvijale. Ugotavljajo, da ima veliko dišavnic fungistatično, zaviralno in fungicidno (ubijajo plesni) delovanje (Slov. čebelar 1990/1).

Na podlagi povedanega je bil naš sklep povsem preprost. Omenjenim trem sestavinam zvarka KAS smo začeli dodajati po 100 g posušenega belega šetraja.

Skratka, v svojem čebelnjaku zadnja leta opažam izjemni spomladanski razvoj, poapnela zalega se sploh ne pojavlja ali zanemarljivo le v nekaterih panjih. Žal mi oddaljenost od čebelnjaka in leta ne dopušča opraviti primerjalnih opazovanj, iz katerih bi lahko sklepali, kateri dejavniki vplivajo na doseganje izjemnih pridelkov medu.

Odgovorim naj še na vprašanje znanca iz Polzele, kje je mogoče kupiti sestavine za čaj in ali so za pripravo KAS-a prav tako dobri smrekovi vršički. V literaturi se kot učinkoviti omenjajo le borovi vršički. Kolikor mi je znano, sestavine za pripravo zvarke lahko dobite pri inž. Janezu Firmu iz Podšentjurja pri Litiji.

Vstavljanje mravljinčne kisline na dno panjev bo ustrezalo zlasti večini naših čebelarjev z AŽ panji.

Med dišavnicami, ki delujejo na varoo s svojimi eteričnimi olji, so se pri nas uveljavili zlasti pelin in poganjki borovca. Zanju so namreč ruski raziskovalci izdelali recepturo, ki jo naši čebelarji od leta 1987 naprej poznajo kot KAS.

Dotlej nam čebelarji vsako leto zastavljajo različna vprašanja v zvezi s tem. Predvsem naj ponovim, da je najpomembnejši pelin v cvetju. Ta sestavlja 9/10 suhe snovi dišavnic. Pol desetine sestavljajo borovi vršički, nabrani marca ali aprila, ter pol desetine spomladanski pelin. Kako suhe snovi v razmerju 900 + 50 + 50 g kuhamo, odcejamo in doziramo, je bilo v Slovenskem čebelarju (1987/6, 1988/6, 1988/9, 1991/2) že objavljeno. Zvarek v predpisani količini dodajamo bodisi v sladkorno testo ali v medeno raztopino. Dodatek zvarke iz opisanih dišavnic se nam je priljubil predvsem zato, ker poleg tega, da uniči 90–95 odstotkov varoj, tudi preprečuje pojav nose-mavosti, poleg tega pa povzroča za 30–35 odstotkov večjo vnemo čebel in matic pri zaleganju. V svojem čebelnjaku le redkokdaj še najdem varoo, letvice prepojene z fluvalinatom pa vlagam le vsako drugo leto.

Nova je ugotovitev, da **beli šatraj**, med čebelarji bolj znan kot beli žepek (Satureia montana), v čebelnjem panju deluje antivarozno, antiseptično in antimikozno, da torej ubija varoo, **deluje proti** plesni *Ascosphaera apis*, **povzročitelju poapnele zalege**.

(Pčelovodstvo, 1993/3.)

VZREJEVALCI MATIC V LETU 1994

1. Dejan Bezjak, Vrtnarska 7, 62270 Ormož
2. Alojz Bukovšek, Golo Brdo 19, 61215 Medvode (061) 612-428
3. Marko Debevec, Čuža 3, 61360 Vrhnika (061) 751-282
4. Ivan Dremelj, Dragovšek 18, 61275 Šmartno pri Litiji
5. Darko Grm, Hude Ravne 1, 61273 Dole pri Litiji (061) 872-145
6. Ciril Jalen, Rodine 18, 64274 Žirovnica (064) 802-011
7. Janez Kropivšek, Jaonim 32, 63305 Vransko (063) 725-207
8. Mirko Pavlin, Sela 3a, 68333 Semič (068) 56-324
9. Janko Pislak, Apače 303, 62325 Kidričevo (062) 796-105
10. Julij Pokorni, Gačnik 3, 62211 Pesnica (062) 640-538
11. Franc Sitar, Košiše 10, 61240 Kamnik (061) 832-421
12. Janez Firm, Srednja kmetijska šola, Sevno na Trški gori 13, 68000 Novo mesto (068) 28-063
13. Janez Švigelj, Kamnik pod Krimom 27, 61352 Presejce (061) 731-394
14. Ladislav Vozelj, Dragovšek 18, 61275 Šmartno pri Litiji

KIS
dr. J. Poklukar

»TO JE MOJE ZADNJE PREDAVANJE«

SREČKO OREL-BRANIK

S temi besedami se je letos spomladi poslovil od članov Čebelarkega društva Šentpeter pri Novi Gorici eden najbolj priljubljenih in znanih predavateljev po drugi svetovni vojni – prof. Edi Senegačnik. Čutili smo se počaščene, da je zadnjič spregovoril prav nam, primorskim čebelarjem, hkrati pa nam je bilo tudi hudo, da ga na naših srečanjih ne bomo več poslušali.

Prof. Senegačnika poznamo kot odličnega čebelarkega praktika. Svoja predavanja je znal kot izkušen pedagog vedno tako usmeriti, da je pritegnil in navdušil tako stare čebelarke mačke kakor tudi začetnike. Kljub častitljivi starosti je ohranil svoj živahni in duhoviti slog podajanja snovi, zato še vedno ne moremo verjeti, da se je zares odločil umakniti se.

V zadnjem predavanju se je priljubljeni profesor sprehodil skozi svoje življenje in

nam obudil spomine na prijetne in tudi manj prijetne čebelarke doživljanje. Kot prevažalec je okusil vse sladkosti, še bolj pa bridkosti prevažanja, zlasti tista v južne republike, kjer so čebelje paše najbogatejše. Kot urednik našega strokovnega glasila in kot poznavalec tujih jezikov je navezal prijateljske stike s številnimi čebelarji po vsem svetu, posebno mesto med njimi pa pripada bratu Adamu Kehrleju iz Velike Britanije.

Čeprav je prof. Edi Senegačnik sklenil, da ne bo več predaval, upamo, da vsaj svojega peresa ne bo odložil. Če ga že ne bomo mogli poslušati, bomo njegove članke vsaj brali v Slovenskem čebelarju. Primorski čebelarji se mu zahvaljujemo za njegov prispevek k napredku naše stroke in želimo da bi še dolgo zdrav in dobre volje skupaj z nami pasel svoje muhe.

KVALITETNE POKROVE ZA KOZARCE izdelujem

pokrov PVC z navojem
pokrov PVC brez navoja

cena 5,00 SIT
cena 5,00 SIT

KOVINOPLASTIKA Alojz Vončina, Godovič 160, 65280 Idrinja,
telefon: (063) 78-506

Čebelarke društvo Moste Polje in Društvo za varstvo ptic Rožnik Ljubljana ter Gobarsko društvo Ljubljana spet organizirajo skupno razstavo z ocenjevanjem medu. Razstava bo septembra meseca v Ljubljani. Vse kvalitetne medove bomo nagradili s priznanji. Pisne prijave sprejema Jože Novak, Avsčeva 5, 61103 Ljubljana.

Čebelarke izobraževalni in debatni klub Maribor prireja v četrtek, 21. julija 1994 ob 18. uri, v prostorih Srednje kmetijske šole v Mariboru, Vrbanška 30, strokovno srečanje na temo:

– **pozno poletna in zgodnje jesenska obnova čebeljih družin in njihova priprava na vzimitev.**

**Za organizatorje:
Stane Sajevec**

Prodajamo sladkor po 78 SIT za kilogram (plus 5 % prometni davek). Telefon: (0602) 83-141, fax: (0602) 83-023, BOKI d.o.o.

PTUJSKA ČEBELARJA PREJELA ZLATO IN SREBRNO ODLIČJE ANTON JANŠA

SREČKO RUPNIK

Kot drugod po svetu, tudi pri nas izrekamo pohvale, požrtvovalne člane odlikujemo s priznanji in odličji za življenjsko delo in njihove uspehe.

Na 42. redni skupščini Zveze čebelarских društev Slovenije v Ljubljani je odličje A. Janša I. stopnje prejel tudi g. Jože Holc. Izročil mu ga je predsednik Zveze čebelarских društev Slovenije inž. Marjan Skok, mu ob tem tudi čestital za uspeh in mu izrekel nekaj spodbudnih besed.

Nagrajenec Jože Holc je začel čebelariti leta 1946 s tremi AŽ panji. Že prihodnje leto je imel deset čebeljih družin.

Čebelaril je na stalnem stojišču doma. V posebno bogatih letinah, kmalu po drugi svetovni vojni, ko okolje in zemljišče še nista bila onesnažena z različnimi kemičnimi snovmi, se je lotil tudi prevoznega čebelarjenja.

Svoje čebele je prevažal v pohorske gozdove, tja do Areha in Šmartnega nad Slovensko Bistrico, na hojevo in gozdno pašo. Tedaj je ajda počasi izgubljala veljavo v poljedelstvu. Na Dravskem in Ptuj-skem polju so je sejali vedno manj, vendar sejanja ajde nikoli niso povsem opustili. Spremembe v pridelavi so nastale tudi zaradi velikih strukturalnih, mehanskih in kemičnih sprememb sestavin zemlje, nove monokulture pa so vplivale tudi na poljedelski kolobar. Nove kmetijske kulture so zasedle večje kmetijske površine, novi agrotehnični ukrepi so izrinili koristne medovite in zdravilne plevelce – zelišča. Spremenile so se tudi vremenske razmere.

Tako je ves čas čebelaril s približno 36 čebeljimi družinami. S tolikšnim številom družin čebelari še zdaj. Prevažanje čebel na oddaljene paše pa je opustil, saj to zahteva precej fizičnih moči.

V letih 1974–1981 je bil tudi gospodar Občinske čebelarске zveze Ptuj, vodil je manjše konsignacijsko skladišče za shranjevanje najosnovnejših čebelarских pripomočkov in čebelarских eksponatov. Zaradi zdravstvenih razlogov je moral to delo opustiti. Izvoljen je bil tudi v ožje samoupravne organe Zveze čebelarских društev Ptuj, prav tako pa tudi v upravni odbor Čebelarškega društva Ptuj. Kadar je zveza za čebelarje organizirala nakup sladkorja za krmljenje čebel iz državnih rezerv in drugih virov, ji je vedno odstopil svoje skladiščne prostore, ker zveza ni imela svojih.

Večkrat je sodeloval na jubilejnih čebelarских razstavah na Ptujju. Tudi mi smo veseli njegovega uspeha in mu želimo, da bi kot doslej čebelaril v svoje zadovoljstvo in v korist svojih kupcev.

Vsak čebelar bi bil takšnega priznanja vesel, posebno če bi ga dobil pri 72-ih letih.

Vsi mu iskreno čestitamo za njegov uspeh in mu želimo še veliko zdravih let med ptujskimi čebelarji.

Na letni konferenci Zveze čebelarских društev Ptuj je odličje A. Janša II. stopnje za svoje uspešno delo v čebelarški organizaciji na območju ČD Ptuj prejel inž. Martin Čuš.

Visoko čebelarško odličje A. Janša II. stopnje mu je v imenu Občinske čebelarске zveze Ptuj izročil predsednik Vlado Tumpej. Ob tej priložnosti mu je izrekel tudi nekaj zahvalnih in spodbudnih besed.

Inženir Čuš je začel čebelariti leta 1978, ko je kupil 10 čebeljih družin. Vsa leta je čebelaril v svojem rojstnem kraju v Savcih v Slovenskih goricah, približno 18 km oddaljenih od Ptujja. Čebelari v AŽ panjih. Čebelji pašni okoliš sestavljajo povečini listavci, mešani gozdovi, travniki, vinogradi, sadne plantaže in tudi veliki jagodni nasadi KK Ormož.

Takoj se je včlanil v čebelarstvo društvo Ptuj. Že v prvih letih je zaradi težav z upravnimi organi moral prevzeti delo tajnika. To delo je opravljal v dveh mandatnih obdobjih, zdaj pa jih vodi že tretji mandat. Na vseh društvenih sejah posega v razprave s strokovnimi predlogi in ponavadi so tudi sprejeti. Opravil je tudi tečaj in izpit za čebelarskega preglednika. Tako je kot čebelarski preglednik sodeloval v akcijah pregleda čebelarstev.

Leta 1979 je ob 75. obletnici ustanovitve prvega slovenskega čebelarskega društva na Spodnjem Štajerskem sodeloval v ustanovitvenem odboru Čebelarskega društva Ptuj.

Leta 1984 je postal tajnik ČD Ptuj. To leto je Občinska čebelarstva zveza Ptuj praznovala 80. obletnico ustanovitve pr-

vega slovenskega čebelarskega društva na Spodnjem Štajerskem. Sodeloval je v komisiji za podelitev odličij in priznanj čebelarjem, članom, podjetjem-sponsorjem, posameznim obrtnikom in družbenim organizacijam.

Odličje A. Janša III. stopnje je prejel leta 1986. Zdaj skupaj z Biotehnično fakulteto v Ljubljani upravlja in vodi tudi ekološko opazovalno postajo na območju tovarne aluminija »TALUM« Kidričevo.

Inž. Čuš je redno obiskoval strokovna predavanja in si s tem izpopolnjeval in utrjeval praktično znanje.

Pred kratkim je izpolnil 50 let in ob tem življenjskem jubileju mu želimo veliko uspehov v čebelarstvu, zdravja in zadovoljstva pri delu, zdrave muhe ter še veliko let med bližnjimi in stanovskimi prijatelji čebelarji.

ALI ŽE VESTE

Ali že veste? Da je možno pregledati med na prisotnost spor *Bacillus larvae* (povzročitelja hude gnilobe čebelje zalege).

Kje? Laboratorijsko diagnostiko opravlja Inštitut za mikrobiologijo na veterinarski fakulteti v Ljubljani.

Kako in kam poslati vzorec medu vprašajte veterinarje specialiste za področje zdravstvenega varstva čebel na najbližjem veterinarskem zavodu ali postaji.

Zakaj je priporočljivo vedeti o prisotnosti spor *Bacillus larvae* v vašem medu?

Zato, da lahko vsak čebelar po svojih možnostih prepreči širjenje povzročitelja hude gnilobe čebelje zalege v svojem čebelarstvu in v okolico.

Kako? Z ustreznimi higienskimi ukrepi, z bolj vestnim in pogostejšim pregledovanjem svojih čebeljih družin.

Ugotavljanje okuženosti medu s spori bakterije, ki povzroča hudo gnilobo čebelje zalege, se uporablja kot pomožna laboratorijska metoda.

Te preiskave tečejo že drugo leto kot uvajalna metoda po priporočilih Mednarodnega urada za kužne bolezni v Parizu, ki pa v Sloveniji še nima zakonske podlage.

Pri vseh vaših prizadevanjih pri borbi proti hudi gnilobi čebelje zalege, vam vedno stojijo ob strani veterinarski strokovnjaki za področje zdravstvenega varstva čebel.

Zato ne oklevajte, ampak se z njimi povežite!

Veterinarska svetovalna služba za čebelarstvo in Inštitut za gojitev in zdravstveno varstvo rib in čebel.

POPRAVEK K 43. REDNI LETNI SKUPŠČINI

Tiskarski škrat je na strani 161 Slovenskega čebelarja 6/94 pri odlikovancih z redom Antona Janše I. stopnje izpustil prejemnika tega najvišjega čebelarskega odličja, g. Alojza Valenka, ki ga je predlagala ZČD Ptuj, g. Urbana Lasnika iz ČD Hrastnik pa je »prekrstil« v Franca Losnika.

OBEMA SE ZA NAPAKO OPRAVIČUJEMO.

Uredništvo

inž. JOŽE SLAPNIK

Po hudi bolezni je v 64. letu starosti umrl čebelar in prizadeven funkcionar Čebelarke družine Vojnik inž. Jože Slapnik iz Vojnika. Čebelarji naše družine smo tako izgubili že drugega zelo prizadevnega čebelarja in funkcionarja. Več let je bil predsednik čebelarke družine, med njegovim predsednikovanjem pa je družina dobila tudi svoj prapor. Zato smo se od njega poslovili tudi z njim.

Jože Slapnik je bil več let predsednik družine, zadnja leta pa predsednik nadzornega odbora. Za požrtvovalno delo v čebelarstvu je prejel odličji Anton Janša III. in II. stopnje. Zaradi bolezni letos ni več čebelaril, vendar je poskrbel, da bodo njegove čebele dobro oskrbovane.

Čebelarstva družina bo s težavo nadomestila njegovo izgubo.

**Čebelarstva družina
Vojnik**

KAREL MAJČEN

V sredo, 11. maja letos, smo se na pokopališču v Vojniku poslovili od dolgoletnega čebelarja in vzrejevalca matic ter funkcionarja Čebelarke družine Vojnik. Pospremili smo ga s čebelarskim praporom in se poslovili od njega.

Karel Majčen se je rodil leta 1921, pri vzreji matic pa je imel še veliko načrtov. Čebele so bile pripravljene za naselitev prašilčkov, to opravilo pa mu je preprečila smrt in ga odtrgala od njegovih ljubljeneh čebel. Še v majski številki Slovenskega čebelarja je objavil oglas o prodaji selekcioniranih matic. Vzreje matic zdaj ne bo nadaljeval nihče.

Prizadeveni in dolgoletni čebelar je bil za svoje delo odlikovan z odličjem Anton

Janša III. in II. stopnje. Več let je bil član izvršilnega odbora ČD Vojnik, letos pa tudi član nadzornega odbora. Nekaj let je vodil tudi čebelarski krožek, zato ga bodo posebno pogrešali mladi čebelarji, saj jim je veliko pomagal. Veliko je tudi pisal in svoje članke objavljaval v Slovenskem čebelarju, med drugim tudi mesečna navodila za čebelarjenje. Bil je strokovnjak na svojem področju, zato so ga obiskovali številni čebelarji iz Slovenije in Hrvaške. Čebelarji smo z njim izgubili izjemnega strokovnjaka, prizadevnega učitelja in dejavnega čebelarja. V čebelarskem društvu bomo s težavo zapolnili vrzel, ki je nastala ob njegovi smrti.

**Čebelarstva družina
Vojnik**

JOŽE SUŠNIK-SMREKARJEV

Letos je smrt dvakrat posegla v našo čebelarstvo družino. Tako smo se poslovili od našega priljubljenega in odličnega čebelarja Jožeta Sušnika-Smrekarjevega. Že leta 1922 se je včlanil v čebelarstvo družino in bil nato 30 let tajnik društva. Po smrti predsednika Jana Strgarja leta 1957 je bil izvoljen za predsednika, to pa je ostal vse do leta 1983, ko je zaradi starosti odstopil s tega položaja. Soglasno je bil izvoljen za častnega dosmrtnega predsednika.

Po 2. svetovni vojni je Jože Sušnik sodeloval pri obnovitvi plemenilne postaje družine Za gradcem. Skupaj z inž. Vidmarjem pa je imel 10 let svojo plemenilno postajo na Bitenjski planini. Leta 1958 je sodeloval na 17. kongresu Apimondie v Rimu.

Za svoje prizadevno delo v družini, društvu in zvezi je prejel vsa tri odličja A. Janša. Poleg tega je prejel še druga pisna priznanja in diplome. Spomin nanj bo živel naprej med vsemi tistimi, ki smo se na svoji življenjski poti srečali z njim.

**Čebelarstva družina
Bohinjska Bistrica**

FRANC ČUDEN-ČUČKOV

Pri mlinarju, kolarju, čebelarju, pripovedniku in živi legendi domačega kraja Francu Čudnu-Čučkovemu atu na Bitnjah v Bohinju je vedno šumelo. Če niso bile to čebele, je šumela voda ali obiskovalci, radovedneži in kupci. Da, kupci odličnih čebel, ki jih je vzrejal Franc, saj je svoje znanje pridobil od sovaščana in svetovno znanega čebelarja Jana Strgarja. Ves čas sta vneto sodelovala in Franc je znal vzgajati odlične matice. Zato domačija Čučkovega ata ni nikoli samevala, še posebno spomladi so si kupci s Primorskega podajali kljuko na hišnih vratih. Njegovo znanje, dejavnost in ljubezen do čebel so bili ozaljšani z odličjem A. Janša III. stopnje, s priznanji in diplomami. Čebelaril je skoraj do zadnjih dni, ko je v 89. letu starosti zaspal v Gospodu.

**Čebelarska družina
Bohinjska Bistrica**

VIKTOR DOLENC

Februarja je bolezen prekinila življenjsko pot enega najzaslužnejših čebelarjev ČD Logatec Viktorja Dolenca. Na čebelarskem področju je deloval v organiziranju društev, čebelaril pa je od leta 1952, ko se je preselil v Logatec.

V povojnih letih je bil soustanovitelj čebelarskih družin Logatec, Žiri, Rovte, Hote-drščica in Laze, leta 1966 pa je bil tudi soorganizator združitve vseh družin v ČD Logatec. Dolga leta je bil predsednik društva, prav do konca pa njegov podpredsednik. Z velikim znanjem in razgledanostjo – uporabil je tudi znanstva z znanimi čebelarji – je veliko prispeval k boljši organiziranosti društva in višji ravni čebelarskega znanja. Za svoje nesebično in aktivno delo je prejel odličji A. Janša I. in II. stopnje.

**Čebelarsko društvo
Logatec**

ALOJZIJ KRAJNC

Z društvenim praporom in poslovnim govorom smo se aprila poslovili od zelo prizadevnega čebelarja in mizarskega mojstra Alojzija Krajnc. Rojen je bil leta 1910, član Čebelarske družine Vojnik pa je bil od leta 1949 naprej. Več let je bil v odboru čebelarske družine. V njem je bil zelo delaven in kot starejši čebelar je marsikomu strokovno pomagal. Kot mizarski mojster je izdeloval poceni satnike za bližnje in daljne čebelarje. Izdeloval je tudi panje in drugo čebelarsko opremo. Zadnja leta je zaradi bolezni in onemoglosti čebele podaril mlajšemu čebelarju, ta pa zdaj z njimi čebelari naprej. Čebelarji smo izgubili delovnega člana naše čebelarske družine, za njegovo delo pa smo mu zelo hvaležni. Za svoje delo je prejel odličji Anton Janša III. in II. stopnje. Ohranili ga bomo v spoštljivem spominu.

**Čebelarka družina
Vojnik**

JOŽE ČANČ

Ko so se čebele začele prebujati iz zimskega sna, smo se člani Čebelarske družine Mlinšek iz Velenja poslovili od našega dolgoletnega člana Jožeta Čanča.

Rodil se je leta 1917 v Šentilju pri Velenju v kmečki družini. Že kot mlad fant je moral prijeti za vsako delo. Kot številne zavedne Slovence je tudi njega ljubezen do domovine zanesla v partizanske vrste. Leta 1943 pa je bil ujet in transportiran v Dachau. Taboriščne grozote se mu občutno načele zdravje, kljub temu pa je do leta 1965 delal kot mizar.

Po upokojitvi se je ukvarjal s čebelarstvom in vzgojo mladih čebelarjev ter ob 60-letnici ustanovitve čebelarske družine Mlinšek postavil v Šentilju pri Velenju lep čebeljak, ob katerem se nadaljuje začeta vzgoja mladih čebelarjev. Za marljivo in poštvo-

valno delo je leta 1992 prejel odličje Anton Janša III. stopnje.

Na njegovi zadnji poti smo ga pospremili z društvenim praporom. V spominu ga bomo ohranili kot vestnega in naprednega čebelarja, kot velikega rodoljuba in prijatelja.

Čebelarica družina
Mlinšek

FRANC MEGLIČ

Maja letos smo se tržiški čebelarji poslovili od našega najstarejšega čebelarja Franca Megliča iz Loma pod Storžičem. Dopolnil je 82 let. S čebelami se je ukvarjal polnih 62 let, zato je bil v čebelarskem poklicu pravi

mojster.

Njegova življenjska pot ni bila lahka, družina je bila velika, skrbeti je bilo treba za vse družinske člane, da jim ni primanjkovalo življenjskih potrebščin.

Po vojni je tudi poklicno čebelaril v okviru tedanjega AGROMELA, zadnja leta pa je čebelaril v domačem kraju. Zelo se je veselil uspehov na področju čebelarstva. Z veseljem je kljub častitljivi starosti še zadnja leta ogrebal roje z domače lipe.

Za njegove čebelarske sposobnosti ter dolgoletni staž na področju čebelarstva ga je ČD Tržič leta 1973 odlikovalo z odličjem Anton Janša III. stopnje, leta 1977 pa z odličjem II. stopnje.

Pokojnega Franca se bomo spominjali kot skromnega, toda vzornega čebelarja.

Čebelarsko društvo
Tržič

NEŽA TAVČAR

Ob koncu minulega leta smo se škofjeloški čebelarji na pokopališču v Sv. Lenartu poslovili od naše dolgoletne članice Neže Tavčar. Rodila se je leta 1902 v Sp. Luši.

Kot pripadnica generacije, ki je preživela dve svetovni vojni, je bila Neža prikrajšana za najlepša leta. Še posebno druga vojna ji ni prizanesla, saj je bila prisilno izgnana v taborišče Ravensbrück.

Po vrnitvi se je izčrpana in bolna začela z vso vnemo ukvarjati s čebelami. Čebelarila je s približno 20 AŽ panji. Vedno je pomagala pripravljati različna srečanja in njena zasluga je bila, da so bila ta uspešna. Na zadnjo pot smo jo čebelarji pospremili s čebelarskim praporom.

Čebelarica družina
Škofja Loka

JOŽE VEŽNAVER

Aprila lani smo se obalni čebelarji poslovili od našega dolgoletnega člana Jožeta Vežnaverja iz Šmarij pri Kopru.

Rojen je bil leta 1924 v Šmarju pri Kopru. Rad je imel naravo, zato je čebelaril. Nikoli ni imel veliko čebeljih družin, kljub temu je bil njihov velik ljubitelj. Skrbel je tudi za pašo. Sadil je medovita drevesa in rastlinje. Bil je napreden sadjar in že dolgo je, odkar se je odločil, da ne bo več uporabljal kemičnih škropiv.

Obalni čebelarji se bomo pokojnika radi spominjali in ga ohranili v lepem spominu.

Obalno čebelarsko društvo
Koper

BLAŽ TKALEC

Člani čebelarskega društva Središče ob Dravi smo se septembra 1992 za vedno poslovili od dolgoletnega člana Blaža Tkaleca. rojen je bil v Središču ob Dravi leta 1907 v delavski družini. Izučil se je za čevljarja. Čebelariti je začel med drugo svetovno vojno. Takoj po končani vojni se je vključil v čebelarsko društvo v Središču. Kot gospodar društva je deloval polnih 46 let. Čebelaril je s 25 do 30 pridobitnimi družinami v AŽ panjih. Zaradi slabih pašnih razmer je svoje čebele pogosto prevažal

na akacijo v Medžimurje, v Haloze in na Pohorje na gozdne paše. Veliko se je strokovno izpopolnjeval, svoje znanje pa je rad posredoval drugim, mlajšim članom. Kljub vsemu je njegove družine zelo prizadela varoza in jih, kot vsem drugim, zdesetkala. Čeprav je bil star že več kot 80 let, je želel obnoviti čebelarstvo, vendar ga je prehitela bolezen in kmalu je umrl. Za svoje

aktivno delo v društvu je prejel tudi odličje A. Janša II. stopnje.

Njegovo zadnje počivališče je na domačem pokopališču v Središču. Ob zadnjem slovesu smo se mu člani društva zahvalili za ves trud, ki ga je vložil v napredek čebelarstva.

Čebelarstvo
Središče ob Dravi

MALI OGLASI

VEČ naseljenih 10 S Japljevih panjev prodam, inf. (068) 73-486 – zvečer.

PRODAM atestiran kombi IMV 1600 za prevoz 24 AŽ panjev in 12 trietažnih 11 S panjev ter električnega pastirja, inf. (061) 744-822.

PRODAM 5 prvih močnih in zdravih rojev na 7 S, inf. (061) 444-363 – zvečer.

PRODAM nov čebeljak za 10 AŽ panjev zelo lepo izdelan. Cena po dogovoru, inf. (063) 888-100.

PRODAM prevozni čebeljak z 42 AŽ panji, inf. (067) 73-518.

PRODAM novejšje naseljene AŽ panje 10 S, inf. (%62) 36-435.

NUDIM vam sladkor v 50 kilogramskih vrečah po 86,50 SIT brez ali 91,00 SIT s prometnim davkom. Možna je dostava tudi na dom. Telefon: (061) 59-540, (0609) 619-432 – Rosan d.o.o., Ljubljana, Rotarjeva 2

UGODNO prodam nove 11 satne panje in prikolico za osebni avto s 14 devetsatnimi naseljenimi panji. Telefon: (061) 264-926.

PRODAM preurejen in registriran TAM 5500 s 66 AŽ panji, ki so naseljeni z zdravimi čebeljimi družinami. Telefon: (063) 857-632.

NOVO!

VZREJEVALCI MATIC IN ČEBELARJI!

NOVO!

Približuje se čas, ko boste pričeli izpolnjevati vaša prednaročila za matice.

Nudimo vam **kvalitetno novo večnamensko plastično transportno in dodatno matičnico**. Matičnica je nove oblike in zelo primerna tudi za odzemanje ali dodajanje matic, **zato jo potrebuje pri svojem delu vsak čebelar.**

IZREŽITE IN POŠLJITE

Nepreklicno naročam ..... kom večnamenskih matičnic, po ceni ..... SIT/kom.

Ime in priimek: .....

Naslov in pošta: .....

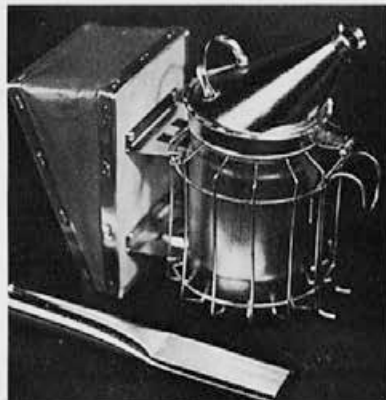
Cena: do 100 kom. matičnic
od 100 do 1000 kom.
nad 1000 kom.

27 SIT/kom.
25 SIT/kom.
22 SIT/kom.

Izdelovalec in prodajalec: **FANOR d.o.o.**
Vnanje Gorice, Podpeška c. 128
61358 Notranje Gorice
tel./fax: 061/653-086

KOVINSKA GALANTERIJA R A K O V E C

GUNCELJSKA CESTA 28/a
61000 LJUBLJANA
Tel.: (061) 51-076

NA ZALOGI IMAMO:

TOČILA ZA MED – AŽ + LR 3S Al.,

DB + LR 3S Al., AŽ + LR 4S Al., DB + LR 4S Al.

KOŠI ZA TOČILA – AŽ + LR, DB + LR

Odočne štule, gonila, stojala za odkrivanje satja, univerzalni kadilnik, zapahi krajši in daljši 2/2, LR sponke, zapah levi in desni, nosilec matične rešetke, sito dvojno in enojno, razstojišča AŽ za 7, 9, 10, 11, 12 satov, matične klešče, lovilec rojev AŽ- LR, ameriška razstojišča, univerzalne klešče za satnike, matične rešetke »Haneman«, žica za žičenje satnikov.

PRIPOROČAMO VAM NAKUP NAŠIH IZDELKOV PO KONKURENČNIH CENAH!

MIZARSTVO KRŽE – z dolgoletno tradicijo – VRHNIKA

Izdelujemo kakovostne AŽ panje po konkurenčnih cenah. Panji so iz kakovostnega smrekovega lesa in rogljičeni (cinkani). Satniki so iz lipovega lesa in vrtani za žičenje. Desetsatne AŽ panje lahko dobite takoj, za ostale vrste panjev tipa AŽ pa sprejemamo naročila.

Franc Krže, Idrijska 3, 61360 Vrhnika, telefon (061) 751-317.

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Zveza čebelarskih društev Slovenije, Cankarjeva 3/II, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, fax: 126 13 35.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: inž. Marjan Skok, Stanislav Hajdinjak, prof. Pavle Zaletel, dr. Janez Poklukar, dipl. oec. Aleš Mižigoj.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, mag. Franc Javornik, dr. Janez Poklukar, dr. vet. Mira Jenko, inž. Marjan Debelak in prof. Pavle Zaletel.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: prof. Nuša Radinja

Letna naročnina za nečlane znaša za leto 1994 2.500,00 SIT. Posamezna številka pa stane 250,00 SIT.

Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 2.150,00 SIT.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cene reklamnih oglasov: cela barvna stran na ovitku 25.000,00 SIT, v sredini 15.000,00 SIT, pol strani 7.000,00 SIT, četrt strani 4.000 SIT. Popust pri cenah za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celoletno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 40,00 SIT za besedo, enaka cena velja tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka tolarkega žiro računa pri SDK v Ljubljani je: 50101-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za informiranje Republike Slovenije (23/39-92) šteje mesečnik Slovenski čebelar med proizvode informativnega značaja, iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.

Tisk: KURIR p.o. Ljubljana, Parmova 39.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

LOGAR

Čebelarji, nabavite si sodobno čebelarstvo opremo pri proizvajalcu z dolgoletno tradicijo. Nudimo vam:

- vse vrste točil iz aluminijaste in nerjaveče pločevine z ročnim gonilom ali avtomatskim krmiljenjem
- stroje in pripomočke za odkrivanje satja v več izvedbah
- parne kuhalnike voščin
- posode za shranjevanje medu iz nerjaveče pločevine različnih dimenzij
- usipalnice in drugi čebelarstvo pribor

SE PRIPOROČAMO

ANTON LOGAR, Zupanova 1, 64208
Šenčur, tel.: (064) 41-663, 43-123

KJE LAHKO KUPITE STEKLENO EMBALAŽO IN NALEPKE ZA MED

Da bi vam olajšali nakup steklene embalaže, smo se dogovorili s čebelarji z različnih območij, da bodo prodajali kozarce za med:

- **za Pomurje:** Medobčinska zveza čebelarskih družin Murska Sobota, vsak torek od 15. do 17. ure, dogovorite se z g. Antonom Štefkom, tel. (069) 48-265;
  - **za Koroško:** vsak delavnik, dogovorite se z g. Alojzom Porijem, tel. (0602) 22-654, Ravne na Koroškem;
  - **za Primorsko in Notranjsko:** vsak torek med 15. in 19. uro, pokličite g. Dušana Tomažiča, tel. (065) 65-254, Vrhopolje/Vipava;
  - **za osrednjo Slovenijo:** vsak torek med 10. in 18. uro, pokličite g. Davida Ferleta, tel. (061) 14-29-242, Dobrunje;
  - **za Dolenjsko:** vsak torek in petek ves dan, pokličite g. Poldeta Kolenca, tel. (068) 28-181, Novo mesto;
  - **za Gorenjsko:** vsak dan razen nedelje od 15. ure dalje pokličite g. Braneta Kozinca, tel. (064) 733-203, Lesce.
- za Podravje:** vsako sredo in petek ves dan, pokličite g. Karla Štuklja, tel.: (062) 814-102, Slovenska Bistrica.

Na zalogi imajo razne (1 kg, 0,5 kg) kozarce z navojem ali brez in kovinske pokrove. Embalaže ne pošiljajo po pošti!

Zveza ima na zalogi tudi navadne in samolepne etikete za kozarce z medom. Naročite jih po telefonu (061) 210-992, pošljemo jih po povzetju.

NOVO – nalepke za polkilske kozarce.

Cena nalepke je:

navadne		samolepne	
člani	nečlani	člani	nečlani
3,00 SIT	4,00 SIT	8,00 SIT	9,50 SIT